

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΤΟ 1961*

Υπό του κ. ΖΕΝ. Ε. ΖΟΛΩΤΑ

I. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας

1. Οὐσιώδης οἰκονομικὴ ἀνοδος κατὰ τὸ 1961

Κατὰ προσωρινὰς ἐκτιμήσεις τῆς Διευθύνσεως Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ τὸ ἀκαθάριστον ἐθνικὸν εἰσόδημα ἠρέξθη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1960 καὶ 1961 κατὰ 11,3% εἰς σταθερὰς τιμὰς, ἔναντι ἀντιστοίχου ἀξήσεως κατὰ 4,1% μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1959 καὶ 1960. Εἶναι ἀξιοσημείωτον, ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνοδικῶς ἐκινήθησαν τὰ εἰσοδήματα ὅλων τῶν τομέων τῆς οἰκονομίας, ἰδιαιτέρως ὅμως ἔντονος ἦτο ἡ ἀύξησις τοῦ εἰσοδήματος ἐκ τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς.

Τὸ ἀκαθάριστον εἰσόδημα ἐκ τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς ὑπολογίζεται ὅτι ἠρέξθη κατὰ 17,6% εἰς σταθερὰς τιμὰς, ἔναντι μειώσεως αὐτοῦ κατὰ 6,9% μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1959 καὶ 1960. Ἡ ἀύξησις αὕτη εἶναι ἡ μεγαλύτερα σημειωθεῖσα ἀπὸ τοῦ 1953, ὀφείλεται δὲ σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν ἀνοδὸν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς κατὰ 20% περίπου. Πλέον τοῦ ἡμίσεος τῆς ἀξήσεως ταύτης προῆλθεν ἐκ τῶν ἐλαιοκομικῶν προϊόντων, ἡ παραγωγή τῶν ὁποίων ἦτο τριπλασία σχεδὸν τῆς τοῦ προηγούμενου ἔτους καὶ ὑπῆρξεν ἡ μεγαλύτερα ὁλοκλήρου τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου, μὲ μόνην ἐξάφαισιν τὴν παραγωγὴν τοῦ 1949. Ἠξυμῆναι ἦσαν ἐπίσης αἱ ἐσοδαὶ βάμβακος, καπνοῦ, ἀμπελοουργικῶν προϊόντων, ἐσπεριδοειδῶν καὶ νωπῶν ὄπωρων, ἐνθ' ἡ παραγωγή οἴτου ἐσημείωσεν ἐλαφρὰν πτώσιν διὰ δεῦτερον κατὰ σειρὰν ἔτος. Δέον ἐν τούτοις νὰ ὑπογραμμισθῇ, ὅτι ἡ γεωργικὴ παραγωγή, παρὰ τὴν μεγάλην ἀύξησιν αὐτῆς ἐντὸς τοῦ 1961, ἐλαφρῶς μόνον (κατὰ 4% περίπου) ὑπερέβη τὸ ἀντίστοιχον ἐπίπεδον τοῦ 1957. Ἡ διαπιστωμένη ἐπιβράδυνσις εἰς τὴν γεωργικὴν ἀνάπτυξιν καθιστᾷ ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην ἐντάσεως τῶν προσπαθειῶν διὰ τὴν ταχύτεραν ἐκτέλεσιν καὶ ἀξιοποίησιν τῶν ἀρδευτικῶν ἔργων, τὴν ἐπίσπευσιν τῆς ἀναδιαρθρώσεως τῶν καλλιεργείων καὶ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ μορφωτικοῦ ἐπίπεδου τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ.

Παρὰ τὰς καταβαλλομένας προσπάθειας, ὁ ρυθμὸς ἀνοδοῦ τῆς κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς ὑπῆρξε διὰ δεῦτερον κατὰ σειρὰν ἔτος ἐξαιρετικῶς χαμηλός, μὲ συνέπειαν τὴν ταχεῖαν ἀύξησιν τῶν εἰσαγωγῶν ἰδίως κρέατος, ἀλλὰ καὶ λοιπῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων. Ἡ ἐξέλιξις αὕτη ὀφείλεται κατὰ βάσιν εἰς τὸ γεγονός ὅτι αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κτηνοτροφίας, ὡς εἶναι ἡ ἀύξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μεγάλων παραγωγικῶν ζώων, τῶν ἀποδόσεων κ.λ.π., εἶναι μᾶλλον μακροχρονίου χαρακτήρος καὶ ἐξαρτῶνται εἰς σημαντικὸν βαθμὸν ἀπὸ ριζικᾶς μεταβολῆς εἰς τὴν παροῦσαν μορφήν καὶ διάρθρωσιν τῶν ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

Αἱ τιμαὶ εἰς τὸν παραγωγόν, μολοντί δὲν ὑφίστανται εἰσέτι στοιχεῖα διὰ τὸ σύνολον τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, ὑπολογίζεται ὅτι διεμορφώθησαν εἰς ἐπίπεδα ἐλαφρῶς μόνον χαμηλότερα τῶν ἀντιστοίχων τῆς ἐσοδείας 1960. Δέον νὰ παρατηρηθῇ ἐν προκειμένῳ ὅτι διὰ πρώτην φοράν κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον, τόσοσ μεγάλη ἀύξησις τοῦ ὄγκου τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς δὲν εἶχεν ἀξίαν λόγου ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν τιμῶν. Τὸ σύνολον σχεδὸν τῆς ὑπολογιζομένης πτώσεως τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν εἰς τὸν παραγωγόν προέρχεται ἐκ τῶν προϊόντων ἐσωτερικῆς κα-

* Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν ΚΟ' τακτικῆν γενικὴν συνέλευσιν τῶν μετόχων τῆς Τραπεζῆς, τῆς 19ης Ἀπριλίου 1962.

ταναλώσεως και άντανακλα κυρίως τās εξέλιξεις εις τās τιμές του ελαιολάδου. Μικρά κάμφει εσημειώθη επίσης εις τās τιμές ώριομένων εξαγωγίμων γεωργικών προϊόντων, ώς του δάμβακος, των έσπεριδοειδών και της σουλτανίνας. Αντιθέτως ουσιώδης ύφους εσημειώθη εις τās τιμές του καπνου.

Το συνολικόν ακαθάριστον εισόδημα έν τής μεταποιήσεως, των μεταλλείων, των επιχειρήσεων κοινής ώφελείας και τής έκτελέσεως έργων, κατά τās προσωρινās έκτιμήσεις τής Διευθύνσεως Έθνικών Λογαριασμών του Έπουργείου Συντονισμού, ηρήθη μεταξυ των έτων 1960 και 1961 κατά 9,1% εις σταθεράς τιμές, έναντι αντιστοίχου αύξήσεως κατά 11,6% μεταξυ των έτων 1959 και 1960. Ίδιαιτέρως ύψηλός ήτο κατά το παρελθόν έτος ο ρυθμός άνόδου του εισοδήματος έν τής έκτελέσεως έργων και των επιχειρήσεων κοινής ώφελείας. Η βιομηχανική παραγωγή έξ άλλου ηρήθη, συμφώνως πρós τον δείκτην τής Έθνικής Στατιστικής Έπιχειρήσεως, κατά 4,9% έναντι 10% μεταξυ των έτων 1959 και 1960. Η παρατηρουμένη επιβράδυνσις του ρυθμού αύξήσεως τής βιομηχανικής παραγωγής κατά το 1961 συνδέεται ένδεχομένως πρós ρευστοποιήσιν αποθεμάτων δημοοργηθέντων κατά το 1960, αλλά δέν φαίνεται να είναι άσχετος και πρós την βραδύτητα μετά τής ύποίας ή έσωτερική παραγωγή προσαρμόζεται πρós τās μεταβαλλομένας απαιτήσεις τής έσωτερικής καταναλώσεως.

Εις τήν σημειωθείσαν κατά το 1961 αύξησιν τής βιομηχανικής παραγωγής συνέβαλον όλοι οι κλάδοι, πλην των χημικών βιομηχανιών, ή παραγωγή των όποιων εσημείωσε κάμφιν κατά 2% περίπου. Η μεγαλύτερα πάντως συμβολή εις τήν άνοδον τής βιομηχανικής παραγωγής προήλθεν έν τών κλάδων τής κλωστούφαντουργίας, βασικών μεταλλουργικών προϊόντων, κατασκευής μεταφορικών μέσων, ηλεκτρικών ειδών και μη μεταλλικών όρυκτών.

Τέλος, ή αύξησις του ακαθάριστου εισοδήματος έν του τομέως των υπηρεσιών ύπολογίζεται διά το παρελθόν έτος εις 8,8% εις σταθεράς τιμές, έναντι αντιστοίχου αύξήσεως κατά 7,4% έντός του 1960. Έψηλή ύπήρξεν ή αύξησις του εισοδήματος έν του έμπορίου και των μεταφορών και έν τής εισροής εισοδημάτων έν τής άλλοδαπής λόγω τής αύξήσεως τής ναυτιλιακής άπασχολήσεως.

Αι ακαθάριστοι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (μη συμπεριλαμβανομένης τής αξίας των μεταφορομένων υπό έλληνικήν σημαίαν πλοίων) ύπολογιζόμεναι εις σταθεράς τιμές ηρήθησαν τέ 1961 κατά 15%, άνελθοῦσαι εις ποσοστόν 22,2% του ακαθάριστου έθνικου εισοδήματος, έναντι τέ 1960 και 18,4% κατά το 1959. Ίδιαιτέρως ύψηλός ύπήρξεν ο ρυθμός αύξήσεως των επενδύσεων εις τους κατ' έξοχην παραγωγικούς κλάδους τής οικονομίας. Αι ακαθάριστοι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου ύπολογίζεται ότι ηρήθησαν κατά 48,4% εις τήν βιομηχανίαν, 27% εις τον τομέα των μεταφορών (άνευ πλοίων) και 8,5% εις τον γεωργικόν τομέα. Αι επενδύσεις εις κατοικίας ηρήθησαν κατά το χαμηλότερον ποσοστόν (6% περίπου).

Ο ρυθμός αύξήσεως του έθνικου εισοδήματος κατά τήν πρώτην διετίαν τής εφαρμογής του πενταετούς προγράμματος οικονομικής ανάπτυξεως ύπήρξε ταχύτερος του προβλεπομένου. Έναντι μέσης ετήσιας αύξήσεως του έθνικου εισοδήματος κατά τās προβλέψεις του προγράμματος τι 6% εις σταθεράς τιμές έπετεύθη μέση ετήσια αύξησις τούτου κατά 7,6% έντός τής διετίας 1960 - 1961. Η επίτευξις ποσοστού ύψηλοτέρου του προβλεπομένου υπό του προγράμματος, εις σημαντικόν βαθμόν οφείλεται εις τήν έντός τής διετίας σύμπτωσιν άφ' ένός τής ταχείας άνόδου τής βιομηχανικής παραγωγής κατά το 1960, μετά στασιμότητα αυτής κατά το 1959 και άφ' έτέρου τής μεγάλης αύξήσεως τής γεωργικής παραγωγής του 1961.

Παρά τον επιτευχθέντα έν τούτοις ύψηλόν ρυθμόν άνόδου τής οικονομίας πρέπει να παρατηρηθί ότι, ένψ είναι ουσιώδης ή αύξησις των κρατικών επενδύσεων, αι ιδιωτικά επενδύσεις ύστεροῦν και εξακολουθοῦν να στρέφονται κατά σημαντικόν ποσοστόν πρós μη παραγωγικάς ύστεροῦν και εξακολουθοῦν να στρέφονται κατά σημαντικόν ποσοστόν πρós μη παραγωγικάς καταυθύνσεις. Είναί επίσης αξία προσοχής ώριομένα: εξέλιξεις εις τον τομέα των έξωτερικών συναλλαγών. Ένψ αι εισαγωγαι αύξάνουν με ταχύν ρυθμόν, είναι βραδεία ή αύξησις των εξαγωγών. Δεδομένου ότι ή ταχεία άνόδος των εισαγωγών είναι, υπό τās ειδικās έλληνικās συνθήκας, αναπόφευκτος συνέπεια τής άνόδου τής παραγωγής και του έθνικου εισοδήματος, ή καθυστέρησις εις τον τομέα των εξαγωγών είναι δυνατόν ν' άποβή σοβαρόν εμπόδιον εις τήν δια-

τήρησιν τοῦ ἐπιδιωκόμενου ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ καταστήθῃ συνείδησις ὅτι, ἡ σημάσια τῆς ἀναπτύξεως τῶν βιομηχανικῶν ἐξαγωγῶν δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἀνάγκην διατηρήσεως τῆς ἰσορροπίας τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Ἡ στρόφη πρὸς τὰς ἀγορὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶναι κυρίως ἐπιβεβλημένη, διότι ἡ ἐπιδιωκόμενη ταχεῖα βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις δὲν δύναται νὰ βασισθῇ ἐπὶ τῆς περιορισμένης ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς.

2. Περιφρούρησις τῆς νομισματικῆς σταθερότητος

Βασικῆς σημασίας καὶ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος εἶναι τὸ γεγονός ὅτι αἱ πρόοδοι τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐθεμελιώθησαν ἐπὶ τῆς νομισματικῆς σταθερότητος. Ἡ πέτρα κατέδειξεν, ὅτι ἡ σταθερότης τοῦ νομίσματος ἀποτελεῖ ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν συνεχοῦς διαδικασίας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ νομισματικὴ σταθερότης καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις ὄχι μόνον δὲν ἀποτελοῦν ἀνταγωνιστικὰς ἐπιδιώξεις, ἀλλ' ἀντιθέτως ἡ διατήρησις νομισματικῆς σταθερότητος ἐπιβάλλεται διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐπιτυχίας τῆς γενικωτέρας προσπάθειας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐπιδιώχθη ἡ προσαρμογὴ τοῦ μεγέθους καὶ τῆς διαρθρώσεως τῆς συνολικῆς ἐνεργοῦς ζήτησεως πρὸς τὰς ἐκάστοτε παραγωγικὰς δυνατότητας τῆς οἰκονομίας. Οὕτω, ἐπετεύχθη ἡ ἀποτροπὴ τῆς ἐκδηλώσεως πληθωρικῶν πιέσεων, χωρὶς νὰ παρεμποδίζεταί ἡ προώθησις τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης καὶ ἡ πλήρης ἀξιοποίησις τῶν ἐκάστοτε διαθέσιμων παραγωγικῶν μέσων. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῶν ἐξελίξεων τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, χαρακτηριστικῶν τῶν ὁποίων εἶναι ὅτι αἱ εἰσαγωγαὶ ἠρξήθησαν μὲ ρυθμὸν ὀυσιωδῶς ταχύτερον τῶν ἐξαγωγῶν. Τὸ ὅτι δὲ παραλλήλως διεφυλάχθη ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ σταθερότης τοῦ νομίσματος προκύπτει ἐκ τῶν ἐξελίξεων τῶν τιμαριθμῶν καὶ τοῦ συναλλαγματικοῦ ἀποθέματος τῆς χώρας.

Ἡ μεγάλη σημασία τῆς ἐπιτευχθείσης οἰκονομικῆς προόδου ἐντὸς πλαισίων νομισματικῆς σταθερότητος καὶ ἐδραιώσεως τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τῆς χώρας καθίσταται ἀκόμη περισσότερο ἐκδηλῶς, ἐὰν συγκριθῇ πρὸς τὰς ἐξελίξεις ἐτέρων ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν. Τόσον εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Δυτικοῦ Ἡμισφαιρίου, ὅσον καὶ ἐντὸς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χώρου ἀπαντῶνται περιπτώσεις εἰς τὰς ὁποίας ἡ προσφυγὴ εἰς τὴν εὐκολον μέθοδον τῆς πληθωρικῆς χρηματοδοτήσεως τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ὠδήγησε τελικῶς εἰς κάψιν τοῦ ρυθμοῦ οἰκονομικῆς προόδου καὶ εἰς νομισματικὸν ἀδιέξοδον.

Ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία, στήριζομένη ἐπὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρηματικῆς δράσεως καὶ ἐλευθέρως συναλλασσομένη μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ, δὲν δύναται νὰ διακινδυνεύσῃ τὸ κύρος τοῦ ἐθνικοῦ της νομίσματος. Ἡ σύνθεσις τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα καθιστᾷ ἔτι ἐπιτακτικωτέραν τὴν ἀνάγκην περιφρούρησεως τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας. Ἡ ἀξιοποίησις τῶν πλεονεκτημάτων ἐκ τῆς συνδέσεως καὶ γενικώτερον ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἐξασφάλισις ἀνταγωνιστικότητος τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας εἶναι ἀμέσως ἐξηρητημένα ἐκ τῆς ὑπάρξεως συνθηκῶν νομισματικῆς σταθερότητος.

Εἰδικώτερον, ἡ περιφρούρησις τῆς νομισματικῆς σταθερότητος εἶναι ἀπαραίτητος ἀπὸ τῶν ἐξῆς κυρίως ἀπόψεων :

Π ρ ῶ τ ο ν : Ἡ ἐξασφάλισις ὑψηλῆς καὶ ἀξιοῦσης ἀποταμιεύσεως καὶ ἡ παραγωγικὴ ἀξιοποίησις αὐτῆς συνδέονται ἀμέσως πρὸς τὴν ὑπαρξίν νομισματικῆς σταθερότητος. Ἄνευ τῆς ἀποκαταστάσεως ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν δραχμὴν δὲν θὰ ἦτο ἀσφαλῶς δυνατὴ ἡ ἀξίωσις τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ ἡ χρηματοδότησις τοῦ πραγματοποιηθέντος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπιπέδου ἐπενδύσεων. Περαιτέρω, ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν δραχμὴν, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀσκηθεῖσαν ἀπὸ τοῦ 1956 πολιτικὴν ἐπιτοκίων, κατέστησε δυνατὴν τὴν συγκέντρωσιν μεγάλου τμήματος τῶν ἠρξήμενων ἰδιωτικῶν ἀποταμιεύσεων εἰς τὰς τραπεζὰς ὑπὸ μορφὴν καταθέσεων, αἱ ὁποῖαι ὑπερεξαπλασιάσθησαν ἐντὸς τῆς τελευταίας ἐξαετίας. Τοῦτο ἐπέτρεψεν ἀφ' ἐνὸς τὴν ἄνετον ἱκανοποίησιν τῶν πιστωτικῶν ἀναγκῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως τῆς οἰκονομίας καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν στήριξιν τῶν ἠρξήμενων προγραμμάτων δημοσίων ἐπενδύσεων. Ἐπὶ τῆς νομισματικῆς σταθερότητος ἐθεμελιώθη ἐπίσης ἡ ἀναλωγογόνουσις τῆς ἀγορᾶς κεφα-

τερον τῆς προωθήσεως τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως. Διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν τιθεμένων νέων προβλημάτων καὶ τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς οικονομικῆς προόδου εἶναι ἀπαραίτητον νὰ περιφρουρηθῶσι τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιτεύγματα. Ἡ χρηματοδότησις τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων εἶναι ἀναγκαῖον νὰ στηρίξεται εἰς ὄλον ἐν εὐρύτεραν ἔκτασιν ἐπὶ τῆς κρατικῆς ἀποταμείωσης, ἰδίως δὲ νὰ περιορισθῆ εἰς τὸ ἐλάχιστον ἢ προσφυγῆ εἰς τὸν ἐξωτερικὸν δανεισμὸν διὰ κάλυψιν δαπανῶν εἰς ἐγγύριον νόμισμα. Ἡ ἀξιολόγησις τῶν ἐπὶ μέρους ἔργων τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων πρέπει νὰ καταστῆ αὐστηροτέρα καὶ νὰ συνδυασθῆ με γενικὴν κινήτοποιήσιν διὰ τὴν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν καὶ πλήρη ἀξιοποίησιν τῶν ἐκτελουμένων ἔργων. Ἐφ' ὅσον θὰ ἀπαιτοῦνται ὄλον καὶ περισσότερα κεφάλαια, ἐπιχειρηματικὰ καὶ δανειακά, δι' ἰδιωτικὰς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις, ἡ πιστωτικὴ πολιτικὴ θὰ πρέπει νὰ διατηρήσῃ ὡς βασικὴν αὐτῆς ἐπιδίωξιν τὴν πρόληψιν τῆς διαρροῆς πιστωτικῶν μέσων, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, πρὸς καταναλωτικούς σκοποὺς ἢ εἰς τὴν χρηματοδότησιν μὴ ἀπαραίτητων εἰσαγωγῶν. Ἡ ἐντὸς τῶν γενικῶν τούτων κατευθύνσεων διαμόρφωσις τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν διὰ τὴν διατήρησιν τῆς νομισματικῆς σταθερότητος, τὴν προώθησιν τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ κοινωνικοῦ προβλήματος τῆς χώρας.

3. Τὸ Ἑλληνικὸν οικονομικὸν πρόβλημα ἐντὸς τῆς ἐνοποιουμένης Εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας.

Ἡ σύνθεσις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα τοποθετεῖ τὸ οικονομικὸν καὶ κοινωνικὸν πρόβλημα τῆς χώρας ἐπὶ νέων βάσεων καὶ διανοίγει εὐρύτερας προοπτικὰς διὰ τὴν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν. Ἡ τελωνειακὴ καὶ οἰκονομικὴ ἔνωσις μετὰ τὰς χώρας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος εἶναι βέβαιον, ὅτι θὰ προκαλέσῃ αὐξοῦσαν πίεσιν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἐκ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ χωρῶν οἰκονομικῶς καὶ βιομηχανικῶς λίαν προηγμένων. Συγχρόνως ὅμως ἐξασφαλίζει οὐσιώδη πλεονεκτήματα διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Διὰ νὰ προληφθῶσι αἱ δυσμενεῖς συνέπειαι ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ κυρίως διὰ νὰ ἀξιοποιηθῶσι τὰ ἐκ τῆς συνδέσεως μετὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος πλεονεκτήματα, ἐπιβάλλεται ἡ κατὰ τὸ δυνατόν ταχύτερα προσαρμογὴ τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας πρὸς τὰς διαμορφουμένας νέας συνθήκας καὶ ἡ ἐξασφάλισις αὐτοδυναμίου διαδικασίας ἀναπτύξεως καὶ ἐκβιομηχανίσεως τῆς χώρας, εἰς τρόπον ὥστε ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς πρώτης δεκαετίας νὰ καταστῆ ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία ἱκανὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν τελικὴν φάσιν τῆς πλήρους τελωνειακῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐνώσεως μετὰ τὰς βιομηχανικῶς προηγμένας χώρας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος.

Ἀπὸ τῶν ἀνωτέρω ἀπόψεων, τὰ προσεχῆ ἔτη θὰ εἶναι ἰδιαίτερος κρίσιμα διὰ τὸ οικονομικὸν μέλλον τῆς χώρας. Εἶναι ἐν πρώτοις ἀναγκαῖαι καθεῖται διαρθρωτικαὶ μεταβολαὶ τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ συγκεντρωσις τῆς παραγωγῆς — ἀγροτικῆς καὶ βιομηχανικῆς — εἰς τομεῖς εἰς τοὺς ὁποίους αὕτη πλεονεκεῖ, ἢ δύναται νὰ πλεονεκεῖ ἀπὸ ἀπόψεως κόστους, εἰς τὰ πλαίσια τοῦ εὐρύτερου καταμερισμοῦ τῶν ἔργων ἐντὸς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χώρου. Παράλληλως, εἶναι ἀπαραίτητος ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῆς παραγωγῆς διὰ τῆς ἐφαρμογῆς εἰς εὐρείαν κλίμακα τελειοτέρων τεχνικῶν καὶ ὀργανωτικῶν μεθόδων πρὸς ἀξίησιν τῆς παραγωγικότητος καὶ ἐξασφάλισιν ἀνταγωνιστικότητος τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου.

Ἡ ἐπιδίωξις ἀναδιάρθρωσεως τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ παραγωγῆς τῆς ἐξειδικεύσεως, τόσον εἰς τὴν γεωργίαν, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν βιομηχανίαν, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ συνδυασθῆ με παράλληλον κινήτοποιήσιν διὰ τὴν αὕξησιν τῶν ἐξαγωγῶν. Ἡ ἐξειδικεύσις τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας καὶ ἡ αὐξοῦσα ἐξάρτησις αὐτῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου θὰ εἶναι μὲν ἀναπόφευκτοι συνέπειαι τῆς συνδέσεως μετὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα, ἀποτελοῦν ὅμως καὶ τὴν βασικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν οἰκονομικὴν πρόοδον τῆς χώρας. Λόγω κυρίως τοῦ μικροῦ μεγέθους τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς ἡ ἀξιοποίησις τῶν πλεονεκτημάτων ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς βελτιωμένων τεχνικῶν καὶ ὀργανωτικῶν μεθόδων καὶ ἡ ἐπίτευξις ὑψηλοῦ βαθμοῦ παραγωγικότητος θὰ καταστῶσι δυνατὰ μόνον διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῆς παραγωγῆς εἰς ὀρισμένους τομεῖς καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ἐξαγωγῶν. Ἐπὶ πλέον, εἰς τὴν περίπτωσιν μιᾶς μικρᾶς χώρας ἢ ἀνοδοῦ τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος κατ' ἀνάγκην συνδέεται μετὰ τὴν ἑξουσιάζουσαν

εξαγωγάς. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι ἐάν δὲν ἀξάνωνται παραλλήλως μὲ ταχὺν ρυθμὸν αἱ ἐξαγωγὰι δύνανται νὰ προκύψουν σοβαρὰ δυσχέρεια εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν, μὲ τελικὸν ἀποτέλεσμα τὴν ἀδυναμίαν διατηρήσεως ὑψηλοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας.

Εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ἰδίως κατὰ τὴν πρὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου δεκαετίαν ἐφημέροσθη πολιτικὴ ὑψηλῆς δασμολογικῆς προστασίας καὶ ποσοτικῶν περιορισμῶν ἐπὶ τῶν εἰσαγωγῶν ὄχι μόνον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλας γενικῶς τὰς χώρας. Συνεπεία τούτου ἡ ἑλληνικὴ παράγωγὴ, κατὰ κύριον δὲ λόγον ἡ βιομηχανικὴ, προσηματολόγησεν εἰς τὴν κάλυψιν τῶν ἐσωτερικῶν ἀναγκῶν, γεγονός δὲ ὅποιον ἔχει ἐπιηρέασει τὴν παρούσαν διάρθρωσιν καὶ ἀποτελεῖ βασικὴν αἰτίαν τῶν ὀργανικῶν ἀδυναμιῶν τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας. Ἡδὴ ὁμως μὲ τὴν βαθμιαίαν ἄρσιν τῶν περιορισμῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου καὶ κυρίως μὲ τὴν πραγματοποιοῦμένην κατάργησιν τῶν δασμῶν καὶ μὲ τὴν προοπτικὴν βαθμιαίας ἐπεκτάσεως ἐνιαίων κανόνων οἰκονομικῆς διοικήσεως εἰς ὁλόκληρον τὸν χώρον τῆς Ἑυρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἡ κατάστασις μεταβάλλεται ριζικῶς. Τὴν ἀναπροσαρμογὴν τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας πρὸς τὰς νέας αὐτὰς συνθήκας θὰ διευκολύνη τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Συμφωνίας Συνδέσεως οἱ δασμοὶ τῶν χωρῶν τῆς Κοινότητος ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων θὰ εἶναι ἠλαττωμένοι πιθανώτατα κατὰ 50% καὶ θὰ καταργηθοῦν πλήρως τὸ ἀργότερον μέχρι τέλους τοῦ 1969, ἐνῷ ἡ Ἑλλάς κατὰ τὴν πρώτην δεκαετίαν ἀπὸ τῆς συνδέσεως θὰ προβῇ εἰς περιορισμέναν μόνον μείωσιν τῶν δασμῶν. Ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας διανοίγονται σημαντικαὶ ἄμεσοι δυνατότητες προωθήσεως τῶν ἐξαγωγῶν καὶ δι' αὐτῶν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Αἱ κατευθύνσεις πρὸς τὰς ὁποίας ἐιδικώτερον ἐπιβάλλεται νὰ στραφῇ ἡ γενικὴ κινητοποίησις διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῶν παρεχομένων δυνατοτήτων ἐκ τῆς συνδέσεως τῆς χώρας μὲ τὴν Ἑυρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα εἶναι αἱ ἀκόλουθοι :

Π ρ ὠ τ ο ν : Ἀνάπτυξις τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τῶν ἑλληνικῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς ἐκσυγχρονισμόν καὶ αὔξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ δημιουργίαν διεθνῶς ἀνταγωνιστικῶν βιομηχανικῶν μονάδων. Εἰς τοῦτο θὰ συμβάλῃ τὸ καθιερωθὲν ἐλευθεριώτερον καθεστῶς εἰς τὴν χορήγησιν ἀδειῶν διὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ καθὼς καὶ διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ὑφισταμένων καὶ τὴν ἴδρυσιν νέων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Παραλλήλως ἐπιβάλλεται ἡ ἀποφυγὴ κρατικῆς παρεμβάσεως, ὑπὸ οἰανδήποτε μορφήν, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως συντελούσης εἰς τὴν διατήρησιν εἰς τὴν ζοὴν ἀντιοικονομικῆς λειτουργουσῶν παραγωγικῶν μονάδων, ὡς καὶ ἀσθηρὰ ἐφαρμογὴ τῶν προβλεπομένων διαδικασιῶν διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐνδεχομένως δὲ καὶ ἡ τροποποίησις τῆς ἰσχύουσας νομοθεσίας πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισπεύσεως τῶν διαδικασιῶν τούτων. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ καταστῇ συνείδησις, ὅτι ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος εἶναι ἀρρήκτως συνδεδεμένη μὲ τὴν ἐξαφάνισιν, ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, τῶν ὀλιγώτερος ἀποδοτικῶν καὶ μὴ ἐκσυγχρονιζομένων παραγωγικῶν μονάδων.

Δ ε ὕ τ ο ν : Προσέλκυσις εἰς εὐρεΐαν ἔκτασιν ἀλλοδαποῦ ἐπιχειρηματικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ κεφαλαίων, ἰδίως πρὸς δημιουργικὰς συνεργασίας μὲ ἑλληνικὰς ἐπιχειρήσεις διὰ τὴν ἀνάπτυξιν παραγωγικῶν δραστηριοτήτων. Αἱ συνεργασίαι αὗται δύνανται νὰ λάβουν ποικίλας μορφάς καὶ νὰ διευκολύνουν τὴν μεταφορὰν εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν ἀπαραίτητων τεχνικῶν γνώσεων καὶ ἐμπειρίας, ἀλλὰ καὶ τὴν διείσδυσιν εἰς τὸ δίκτυον τῆς ἐμπορικῆς ὀργανώσεως τῶν οἰκονομικῶς προηγμένων χωρῶν. Περαιτέρω ἡ δημιουργία, ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸ ἐξωτερικόν οἰκονομικῶς προηγμένων χωρῶν, ἐνδεχομένως ἢ ἐπιταχύνῃ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τὸν ἐκσυγχρονισμόν καὶ τὴν ἐξῆλιξησιν τῆς παραγωγῆς. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ καταβληθῇ ἰδιαίτερα προσπάθεια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ καταβληθῇ ἰδιαίτερα προσπάθεια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ καταβληθῇ ἰδιαίτερα προσπάθεια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς. Εἶναι ἀπαραίτητον νὰ καταβληθῇ ἰδιαίτερα προσπάθεια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παραγωγῆς.

Τ ρ ῖ τ ο ν : Ἀνάπτυξις τῶν ἐξαγωγῶν ὄχι μόνον ἤδη ἐξαγομένων προϊόντων ἀλλὰ καὶ νέων εἰδῶν, κατὰ κύριον δὲ λόγον βιομηχανικῶν προϊόντων. Εἰς τὴν στραφῆν τῆς ἑλληνικῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου πρὸς τὰς ἐξαγωγὰς ἀποβλέπουν τὰ προσφάτως ληφθέντα πιστωτικὰ μέτρα, διὰ τῶν ὁποίων καθιεροῦνται ἐνδυνάμωτα μεταχειρίσεις τῶν ἐξαγωγικῶν ἐπιχειρήσεων,

ώς και η απόφασις περί χορηγήσεως άνευ περιορισμού άδειών διά τόν έκουγχρονισμόν και επέκτασιν η τήν ίδρυσιν νέων έξαγωγικών επιχειρήσεων. Είς τήν ένίσχυσιν τής έξαγωγικής προσπάθειας άποβλέπει έπίσης και η καθιέρωσις εκπτώσεως εκ του ύποκειμένου εις φορολογίαν εισοδήματος μεγαλύτερου ποσοστού τών άκαθαρίστων εισπράξεων εξ έξαγωγών. Τό τελευταίον τουτο μέτρον εκρίθη σκόπιμον πρός κάλυψιν τών ύψηλών δαπανών τάς όποίας συνεπάγεται η διεΐδουσις εις τάς άγοράς του έξωτερικού.

Τ έ τ α ρ τ ο ν : Προσανατολισμός τής πολιτικής επενδύσεων πρός τήν συστηματικήν ένίσχυσιν τής ιδιωτικής πρωτοβουλίας και τών ιδιωτικών επενδύσεων κατά προτεραιότητα πρός έξαγωγικάς δραστηριότητας. Είς τουτο δύνανται νά συμβάλουν ηύξημένα προγράμματα μακροπρόθεσμων δανείων ύπό τούδ ηύδη καθιερωθέντας εθνοικωτέρας όρους μέσω τών έμπορικών τραπεζών και του Ο.Χ.Ο.Α., ως και εις ευρείαν έκτασιν άνάπτυξις τών πρωτοβουλιών του Ο.Β.Α., έν συνεργασία με έλληνικάς και ξένας επιχειρήσεις. Η έξασφάλισις εθνοικών προϋποθέσεων διά τήν άνάπτυξιν τής ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητος πρέπει ν' άποτελέση και έν εκ τών βασικών κριτηρίων κατά τήν αξιολόγησιν τών πρός εκτέλεσιν έργων του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων. Έξ άλλου, επιβάλλεται η συστηματική προετοιμασία διά τήν ταχυτέραν εκτέλεσιν και πληρεστέραν αξιοποίησιν τών έργων, ιδιαίτερος δέ τών έγγειοβελτιωτικών και τών μικρών κοινωφελών.

Π έ μ π τ ο ν : Περιορισμός τών επιβαρύνσεων τών βιομηχανικών επιχειρήσεων και ίδιως τών έξαγωγικών. Είς τουτο δύνανται νά συντελέση ούσιωδώς η μείωσις τών τιμολογίων διά μεταφορικάς, τηλεπικοινωνιακάς και λοιπάς βασικάς υπηρεσίας, χρησιμοποιουμένας εις ευρείαν κλίμακα ύπό τών βιομηχανικών και έξαγωγικών επιχειρήσεων. Αύτη δύνανται και πρέπει νά επιτευχθί διά τής εισαγωγής τελειοτέρων τεχνικών και οργανωτικών μεθόδων και γενικώτερον διά τής βελτιώσεως τής λειτουργίας τών επιχειρήσεων κοινής όφελείας. Πρώτον βήμα πρός τήν κατεύθυνσιν αυτήν άπετέλεσεν η ήδη έξαγγελθείσα μείωσις τών τιμολογίων τής Δημοσίας Έπιχειρήσεως Ηλεκτρισμού, εφαρμζομένη από τουδε προκειμένου περί έξαγωγικών επιχειρήσεων. Ειδικώτερον όφιστανται σημαντικά περιθώρια μείωσεως τών κομίστρων διά τής εκλογικεύσεως τής οργανώσεως και λειτουργίας τών μεταφορών. Αί κοινωνικοί χαρακτήρος επιβαρύνσεις εξ άλλου, δύνανται νά συστηματοποιηθουν, αισθητός περιορισμός όμως αυτών μόνον σνν τή πρόδω τής οικονομικής ανάπτυξεως τής χώρας δύνανται νά επιτευχθί. Πρέπει έν τούτοις νά καταστή συνείδησις, ότι η μείωσις του κόστους και η έξασφάλισις τής ανταγωνιστικότητος τών ελληνικών προϊόντων εξαρτώνται κατά βάσιν εκ του εκουγχρονισμού τών τεχνικών και οργανωτικών μεθόδων και εκ τής αυξήσεως τής παραγωγικότητος τών ίδιων τών επιχειρήσεων.

Έ κ τ ο ν : Έκουγχρονισμός και επέκτασις τής εκπαιδεύσεως με έμφασιν εις τήν τεχνικήν και επαγγελματικήν εκπαίδευσιν και τήν δημιουργίαν οργανωτικών στελεχών κατά κύριον λόγον πρός κατευθύνσεις ιδιαίτερου παραγωγικού ενδιαφέροντος διά τήν Ελλάδα. Η σημασία τής συγχρονισμένης και εξειδικευμένης εκπαιδεύσεως του πληθυσμού διά τήν επιτάχυνσιν τής οικονομικής ανάπτυξεως έχει κατανοηθί επαρκώς και ελήφθησαν ηύδη ύπό τής κυβερνήσεως πρός τήν κατεύθυνσιν ταύτην μέτρα. Απαιτείται όμως πολύ μεγαλύτερα προσπάθεια διά νά έξασφαλισθί κατά τό δυνατόν ταχύτερον ούσιαστική βελτίωσις του τεχνικού και επαγγελματικού επιπέδου, τόσον τών εργατών, υπαλλήλων και επιχειρηματικών στελεχών εις τήν βιομηχανίαν, τήν βιοτεχνίαν, τό έμπόριον και τήν παροχήν υπηρεσιών, όσον και του άγροτικού πληθυσμού. Παράλληλως, είναι αναγκαία η βελτίωσις τής αποδόσεως τών δημοσίων υπηρεσιών διά τής εφαρμζής εις ευρείαν κλίμακα προγραμμάτων μετεκπαιδεύσεως τών δημοσίων υπαλλήλων και τής εξυψώσεως τής επαγγελματικής στάθμης αυτών.

Έ β θ ο μ ο ν : Δημιουργία πόλων βιομηχανικής ανάπτυξεως εις όρισμένα σημεία διάφόρων περιοχών τής χώρας, άντι τής επιδιώξεως διασποράς τής βιομηχανικής δραστηριότητος εις όλόκληρον τήν χώραν. Η συγκέντρωσις τής βιομηχανίας εις όρισμένα κέντρα παρουσιάζει σοβαρά πλεονεκτήματα, τά όποια είναι γνωστά ως έξωτερικαί οικονομίαι. Είς τά κέντρα ταύτα είναι σκόπιμος η αξιοποίησις όρισμένων περιοχών πρός δημιουργίαν βιομηχανικών ζωνών, εις τάς όποίας είναι άπαραίτητον νά έξασφαλισθί επαρκής και εθηνή παροχή μεταφορικών, τρα-

πεζικών και λοιπών βασικών ύπηρεσιών και γενικότερον κατάλληλον περιβάλλον εντός του οποίου θα δύνανται να λειτουργήσουν έπιτυχώς και ν' αναπτυχθούν αι επί μέρους βιομηχανικά κέντρα. Η δημιουργία εθνικών μονηρών διά την βιομηχανικήν ανάπτυξιν εις τὰ εν λόγω γηφ κέντρα θα προσελκύση ιδιωτικὰς επενδύσεις, με αποτέλεσμα την μείωσιν τῆς σημασίας τῆς περιοχῆς πρωτεύουσας ὡς τοῦ αποκλειστικοῦ σχεδόν βιομηχανικοῦ κέντρου τῆς χώρας και τὴν ἐπιτεύξειν εὐρύτερας κατανομῆς τῶν βιομηχανικῶν δραστηριοτήτων. Μόνον οὕτω εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ ἀποκέντρωσις τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος. Ἀντιθέτως, ἀποκέντρωσις τῆς βιομηχανίας ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς διασπορᾶς αὐτῆς εἰς ὀλόκληρον τὴν χώραν συνδέεται με σοβαρὰ μειονεκτήματα και δυσχερείας, δυναμένας νὰ προκαλέσουν ἐπιβράδυνσιν ἢ και ἀναστολήν τῆς διαδικασίας βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως.

II. Προβλήματα τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ συστήματος και ἐξωτερικαὶ οἰκονομικαὶ ἐξελίξεις

Τὸ ἔτος 1961 χαρακτηρίζεται ἐκ δύο βασικῶν ἐπιτευγμάτων μακροχρονίου σημασίας διὰ τὴν διεθνή οἰκονομικήν ἐξέλιξιν. Ἐν πρώτοις, ἐδραιώθη περαιτέρω ἡ ἐνοποίησης τῶν οἰκονομῶν τῶν χωρῶν τῆς Ἑυρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος, ἰδίως κατόπιν τῆς συμφωνίας ἐπὶ τῆς ἀγροτικῆς πολιτικῆς, ἡ ὅποια ἐσήμανε τὴν ἔναρξιν τοῦ δευτέρου σταδίου ἐξελίξεως τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς. Δεύτερον, ἐπετεύχθη ἐνίσχυσις τῶν διαθέσιμων τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου κατόπιν τῆς συμφωνίας τῆς 12ης Ἰανουαρίου 1962 μεταξὺ τοῦ Ταμείου και τῶν κυριωτέρων βιομηχανικῶν χωρῶν, βάσει τῆς ὁποίας τὸ Ταμεῖον δύνανται, ὅφ' ὠρισμένας προϋποθέσεις, νὰ δανείζεται ἐκ τῶν ἐν λόγῳ χωρῶν ποσὰ ἀντιστοιχοῦντα συνολικῶς πρὸς 6 δισ. δολάρια. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διευρύνονται οὐσιωδῶς αι δυνατότητες τοῦ Ταμείου πρὸς ἐνίσχυσιν χωρῶν, αι ὁποῖαι θὰ ἀντιμετώπιζον ἐνδεχομένως συναλλαγματικὰς δυσχερείας, δυναμένας νὰ προκαλέσουν κλονισμὸν τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ συστήματος. Πέραν τῆς ἀπ' εὐθείας συμβολῆς τοῦ μέτρου τούτου εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν διεθνῶν νομισματικῶν ἀνωμαλιῶν, ἰδιαίτερας σπουδαιότητος εἶναι τὸ οὕτω ἐμπράκτως ἐκδηλωθῆν πνεῦμα διεθνοῦς οἰκονομικῆς συνεργίας πρὸς διατήρησιν τῆς παγκοσμίου νομισματικῆς τάξεως. Ἡ ἐνίσχυσις τῶν διαθέσιμων τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου, και δι' αὐτῆς ἡ βελτίωσις τῆς διεθνοῦς ρευστότητος, ἐκρίνετο ἀπὸ καιροῦ ἐπιβεβλημένη. Τὸ ἄλλο θέμα ἐτέθη τὸ πρῶτον ἐνώπιον τῶν γενικῶν συνελεύσεων τοῦ Ταμείου κατὰ τὰ ἔτη 1957 και 1958 ἐκ μέρους τῆς ἑλληνικῆς ἀντιπροσωπείας, αι δὲ προτάσεις τῆς ἀπετέλεσαν τὰς βάσεις τῆς πραγματοποιηθείσης συμφωνίας.

Ἡ ἐνίσχυσις τῶν πόρων τοῦ Ταμείου και ἡ ἐνεπιμομένη δραστηριότης αὐτοῦ αποτελοῦν ἀναμφιβόλως πολῦτιμον συμβολὴν εἰς τὴν ὁμαλήν λειτουργίαν και διατήρησιν τῆς διεθνοῦς νομισματικῆς ἰσορροπίας. Πέραν τούτου ὅμως ἡ πρόσφατος πείρα κατέδειξε τὴν ἐπισημανθεῖσαν και κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπαρξίν ὀργανικῶν ἀδυναμιῶν εἰς τὸ ἱσχυρὸν διεθνὲς νομισματικὸν σύστημα τοῦ κανόνος συναλλάγματος - χρυσοῦ. Βραχυχρονίως αι ὑπὸ τὸ ἱσχυρὸν καθεστῶς εὐρείας μεταρρεψιμότητος καθιστάμεναι δυνατὰ μετακινήσεις κεφαλαίων, εἴτε κερδοσκοπικῆς φύσεως εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν «θερμῶν χρήματος», ἐγκλείουν κινδύνους σημαντικῶν διαταραχῶν τοῦ διεθνοῦς νομισματικοῦ συστήματος. Μακροχρονίως ἐξ ἄλλου καθίσταται ἰδιαίτερος προβληματικὴ ἡ αἰξίσις τῆς διεθνοῦς ρευστότητος κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενον πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν διαρκῶς ἀναπτυσσομένων διεθνῶν συναλλαγῶν ἄνευ τῆς συγχρόνου υπερχρεώσεως τῶν χωρῶν ἀποθεματικῶν νομοματιῶν (ἴτοι τῶν νομοματιῶν εἰς τὰ ὁποῖα ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ συναλλάγματος - χρυσοῦ ἐπενδύονται εὐρύτερον τὰ διαθέσιμα ἑτέρων χωρῶν).

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν ὡς ἄνω προβλημάτων ἀπαιτεῖται ἡ λήψις ἀπ' εὐθείας μέτρων ἐνίσχυσεως τοῦ κανόνος συναλλάγματος - χρυσοῦ, παραλλήλως και συμπληρωματικῶς πρὸς τὴν σχετικὴν δραστηριότητα τοῦ Διεθνοῦς Νομισματικοῦ Ταμείου. Τὰ μέτρα ταῦτα, προτεινόμενα ὡς ἐν ἑνιαίον σύνολον ἐφαρμαστέας πολιτικῆς, συνίστανται:

Π ρ ὶ τ ο ν, εἰς τὴν συγκέντρωσιν ὑπὸ τῶν χωρῶν ἀποθεματικῶν νομοματιῶν ἐπαρκῶν διαθέσιμων εἰς τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν μεταρρεψίμων νομοματιῶν, προκειμένου νὰ χρησιμοποιουῦνται ταῦτα ὡς μέσον παρεμβάσεως εἰς τὴν διεθνή ἀγορὰν συναλλάγματος.

Δ ε ύ τ ε ρ ο ν, εις τήν παροχήν ἐκ μέρους τῶν χωρῶν μετατρεψίμων νομισμάτων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν χωρῶν ἀποθεματικῶν νομισμάτων, ρήτρας χρυσοῦ ἐφ' ἑλκων τῶν εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν νομίσματα τηρουμένων διαθεσίμων τῶν ἀλλοδαπῶν κεντρικῶν τραπεζῶν καὶ θησαυροφυλακίων.

Τ ρ ῖ τ ο ν, εις τήν ἐφαρμογήν ὑπὸ τῶν κυριωτέρων βιομηχανικῶν χωρῶν πολιτικῆς διαφορικῆς μεταχειρίσεως ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιτοκίων καὶ φορολογίας τῶν βραχυπροθέσμων καταθέσεων ἀλλοδαπῶν νομισματικῶν ἀρχῶν. Τὸ μέτρον τοῦτο θὰ ἡδύνατο ἐνδεχομένως νὰ ἐπεκταθῆ καὶ εἰς τὰς βραχυπροθέσμους καταθέσεις ἀλλοδαπῶν ἰδιωτῶν.

Τ έ τ α ρ ο ν, ἐν συνδυασμῷ καὶ παραλλήλως πρὸς τὰ ἀνωτέρω μέτρα εἶναι σκόπιμον, ὅπως αἱ κυριώτεραι χῶραι, αἱ ὁποῖαι μετέχουν εἰς τὰς διεθνεῖς συναλλαγὰς, προβαίνουν ἀπὸ κοινοῦ εἰς συντονισμένην πολιτικὴν ἀνοικτῆς ἀγορᾶς ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ πρὸς περιορισμὸν τῶν ἀποτόμων κυμάνσεων τῆς τιμῆς αὐτοῦ προκαλουμένων ὑπὸ τῆς διεθνῆς κερδοσκοπίας. Πολύτιμον πείραν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀποτελεῖ ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐπιτυχῶς ἀσκηθεῖσα πολιτικὴ παρεμβάσις εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἀγορὰν χρυσοῦ, δυναμένη νὰ χρησιμεύσῃ καὶ διὰ τὰς ἀντιστοίχους διεθνεῖς προσπάθειας. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν ἐπιτυχῆ παρέμβασιν εἰς τὴν ἀγορὰν χρυσοῦ εἶναι ἡ ἀποφυγὴ τοῦ ἐκ τῶν προτέρων καθορισμοῦ καὶ ἀνακοινώσεως τῶν ἀνωτάτων καὶ κατωτάτων ὁρίων τῆς τιμῆς τοῦ χρυσοῦ, τὴν ὑπέρβασιν τῶν ὁποίων θὰ παρημποδίζον αἱ ἀρμόδια νομισματικὰ ἀρχαὶ δι' ἀντιστοίχων πωλήσεων ἢ ἀγορῶν. Πράγματι, ἐὰν ἡ διεθνὴς κερδοσκοπία γνωρίζῃ σαφῶς ἐκ τῶν προτέρων τὰ ὡς ἄνω ὅρια, αἱ ἐνεργεῖαι αὐτῆς ἀπαλλάσσονται οὐσιαστικῶς τοῦ στοιχείου τοῦ κινδύνου, ἐνῷ αἱ ἀρμόδια νομισματικὰ ἀρχαὶ τοποθετοῦντα εἰς μειονεκτικὴν θέσιν. Πρὸς ἀντιστάθμισιν τῆς ἀδυναμίας ἐπακριβοῦς προβλέψεως τῶν ἐξελίξεων τῆς διεθνῆς κερδοσκοπίας εἶναι ἀπαραίτητον, ὅπως ἡ ρυθμιστικὴ παρέμβασις τῶν ἀρμόδιων ἀρχῶν εἰς τὴν ἀγορὰν χρυσοῦ καταστῆ κατὰ τὸ δυνατόν ἀβεβαία διὰ τοὺς φορεῖς τῆς κερδοσκοπίας. Οὕτω ἡ ἐκάστοτε παρέμβασις εἰς διαφορετικὰ ἐπίπεδα τιμῶν διὰ τὸν χρυσὸν εἰσάγει εἰς τὰς κερδοσκοπικὰς ἐνεργείας ἠρῆξιμόν τὸ στοιχεῖον τοῦ κινδύνου προκαλοῦσα τὴν ἀποθάρρυνσιν καὶ τὸν περιορισμὸν αὐτῶν. Ἡ πείρα κατέδειξεν, ὅτι ὑπ' αὐτὰς τὰς συνθήκας μία καλῶς ἀσκηθεῖσα πολιτικὴ ἀνοικτῆς ἀγορᾶς διὰ τὸν χρυσὸν ὄχι μόνον δὲν θέτει ἐν κινδύνῳ τὰ ἐπίσημα νομισματικὰ ἀποθέματα εἰς χρυσόν, ἀλλὰ τελικῶς ὀδηγεῖ εἰς αὔξησιν αὐτῶν.

Διὰ τοῦ πρώτου ἐκ τῶν ἀνωτέρω μέτρων, πρὸς τὸ ὁποῖον ἤρξισεν ἤδη νὰ προσανατολιζέται ἡ πολιτικὴ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἐπιδιώκεται ἡ δημιουργία ἐνὸς πολυνομισματικοῦ κανόνος συναλλάγματος - χρυσοῦ, δυναμένου νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐπαρκῆ αὔξησιν τῆς διεθνῆς ρευστότητος ἄνευ ἐπικινδύνου υπερχρέσεως τῶν χωρῶν ἀποθεματικῶν νομισμάτων. Διὰ τῆς παροχῆς ἐξ ἄλλου ρήτρας χρυσοῦ ἐξουδετεροῦνται οἱ κυριώτεροι λόγοι κερδοσκοπίας, οἱ ὁποῖοι προκαλοῦν διαταραχτικὰς μετακινήσεις βραχυπροθέσμων κεφαλαίων, ἐνῷ ἐκ παραλλήλου ἀντιμετωπίζεται τὸ πρόβλημα τῆς ἀνεπαρκοῦς παραγωγῆς χρυσοῦ πρὸς κάλυψιν τῶν αὔξανόμενων νομισματικῶν ἀναγκῶν διὰ τῆς δημιουργίας διεθνῆς ρευστότητος βασισμένης εἰς τὰ ἀποθεματικὰ νομίσματα, τὰ ὁποῖα διὰ τῆς προτεινομένης ρήτρας καθίστανται τέλεια ὑποκατάστατα τοῦ χρυσοῦ. Τέλος ὁ διαφορισμὸς εἰς τὴν πολιτικὴν ἐπιτοκίων καὶ φορολογίας καθιστᾷ εὐχερεῖς τοὺς ἐκάστοτε ἐπιβαλλομένους εἰς τὸν ἐξωτερικὸν τοιμέα χειρισμούς, ἄνευ ἀνεπιθυμητῶν ἐπιπτώσεων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἐκάστης χώρας.

Ἡ ἐνίσχυσις τοῦ κανόνος συναλλάγματος - χρυσοῦ εἶναι ἀναγκαία ὄχι μόνον διὰ τὴν ὁμαλὴν ἐξέλιξιν τοῦ διεθνῆς ἐμπορίου καὶ πληρωμῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν εἰσοδῆς ἐπαρκῶν κεφαλαίων ἐκ τῶν βιομηχανικῶν χωρῶν πρὸς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας. Τὸ τελευταῖον τοῦτο θὰ συμβῆλῃ ἄλλωστε οὐσιαστικῶς εἰς τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν διεθνῶν νομισματικῶν ἀνωμαλιῶν, αἱ ὁποῖαι προκύπτουν ἐκ τῆς συνεχοῦς πλεονασματικῆς θέσεως ὀρισμένων βιομηχανικῶν χωρῶν. Εἶναι δὲ ἰδιαιτέρως ἐνθαρρυντικὸν ὅτι κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ἐσημειώθη ἀξιόλογος πρόοδος πρὸς τὴν κατεῖθυσιν αὐτῆν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 1961 συνεχίσθη ἡ βιομηχανικὴ ἄνοδος εἰς τὰς περισσότερας χώρας τῆς Δυτικῆς Ἑυρώπης, ἐνῷ ἀπὸ τῶν πρώτων μηνῶν τοῦ ἰδίου ἔτους ἐξεδηλώθη εἰς τὴν πορείαν τῆς ἀμερικανικῆς οἰκονομίας ἀνάκαμψις, ἡ ὁποία ταχέως ἐξεκλήθη εἰς ἔντονον ἄνοδον.

Ἐν τούτοις εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην οἱ ρυθμοὶ ἀξήθσεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος ἦσαν κατώτεροι ἐκεῖνων τοῦ προηγούμενου ἔτους, ἐνῶ εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν ἀπὸ τῶν μέσων περίπου τοῦ ἔτους διεκόπη ἡ ἀνοδος καὶ ἐξεδηλώθησαν συμπτώματα κυρίως κάμψεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς.

Ἡ ἐπιβράδυνσις τοῦ ἀξητητικοῦ ρυθμοῦ εἰς τὴν Εὐρώπην κατὰ τὸ 1961 συνδέεται κυρίως πρὸς τὰς συνθήκας ὑπεραπασχολήσεως, αἱ ὁποῖαι ἐδημιουργήθησαν κατόπιν τῆς συνεχοῦς ἀπὸ τοῦ 1959 καὶ ἐντεσθεν ἐντόνου βιομηχανικῆς ἀνάδοῦ. Ἰσχυρὰν προωθητικὴν ἐπίδρασιν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἶχεν ἀσκήσει ἡ μεγάλη ζήτησις εὐρωπαϊκῶν βιομηχανικῶν προϊόντων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἰδίως ἐκ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἐνῶ συγχρόνως καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν οικονομῶν πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἐπηρέαζον τόσοι ἡ κατανάλωσις καὶ αἱ ἐπενδύσεις ὅσον καὶ ἡ ἔκτασις εἰς πολλὰς χώρας οἰκοδομικῆ δραστηριότητος. Μετὰ τὴν σχετικὴν χαλάρωσιν τῆς ἀξητητικῆς τάσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐξαγωγῶν κατὰ τὸ 1960 οἱ παράγοντες τῆς ἐσωτερικῆς ζητήσεως ἐξειλίχθησαν εἰς τοὺς κυρίους συντελεστὰς τῆς οικονομικῆς ἀνάδοῦ. Ἐξωτερικῆς ζητήσεως ἐξειλίχθησαν εἰς τὸς κυρίους ἀναπυσοομένης ζητήσεως καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν περίοδον, ἡ προπορὰ ἐπέδειξε μεγάλην ἐλαστικότητα. Διὰ τῆς πλήρους ἀξιοποιήσεως τῆς διαθέσιμου παραγωγικῆς δυναμικότητος καὶ τῆς ἀπασχολήσεως ὅλοκληροῦ τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς ταχείας ἀξήθσεως τῆς παραγωγικότητος ἀφ' ἑτέρου, κατέστησαν δυνατοὶ ἀσυνήθως ὑψηλοὶ ρυθμοὶ ἀξήθσεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἔθνικοῦ προϊόντος εἰς τὰς περισσότερας εὐρωπαϊκὰς χώρας. Περὶ τὰ μέσα ἔτος τοῦ 1961 ἤρχισεν νὰ ἐκδηλοῦται ἀνασχετικὴ ἐπίδρασις ἐκ τῆς ἐντόνου στενότητος, ἰδίως εἰς τὴν ἀγορὰν ἐργασίας καὶ ἐκ τῆς ὑψώσεως τοῦ κόστους παραγωγῆς, καὶ τὴν ὅποιαν ὠδήγησεν αὕτη. Πράγματι, εἰς πολλὰς χώρας αἱ ἰδίως εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν ἐσημειώθησαν ἐντὸς τῆς ἐν λόγω περιόδου ὑψώσεις μισθῶν εἰς ἀναλογίαν μεγαλυτέραν ἐκείνης τῆς ἀξήθσεως τῆς παραγωγικότητος. Ἡ συμπέσις τῶν περιθωρίων κέρδους καὶ ἡ ἐξάντησις τῶν δυνατοτήτων ἀξήθσεως τῆς ἐργατικῆς ἀπασχολήσεως συνετέλεσαν οὕτω εἰς ἐπιβράδυνσιν τοῦ ρυθμοῦ ἐπεκτάσεως, παρὰ τὰ ὑψηλὰ ἐπίπεδα ζητήσεως. Δὲν φαίνεται ἐν τούτοις, ὅτι τὰ ἐκδηλωθέντα συμπτώματα χαλάρωσεως τοῦ ἀξητητικοῦ ρυθμοῦ προοιωνίζον μετὰδρασιν εἰς φάσιν ὑψώσεως τοσοῦτον ἄλλοι κατ' ὅσον ἦδη ἐντὸς τοῦ 1961 εἰς πολλὰς χώρας ἡ οικονομικὴ πολιτικὴ προσηνατολίσθη πρὸς τὴν συγκράτησιν τῶν ἐπὶ τοῦ κόστους πιέσεων, ἐνῶ ἐξ ἄλλου τὸ ἐντεινόμενον ἐνδοεὐρωπαϊκὸν μεταναστευτικὸν ρεῦμα συνετελεῖ εἰς τὴν χαλάρωσιν τῆς στενότητος ἐργασίας. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ παρατηρουμένη κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ 1961 εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν τάσις πρὸς ἀναζωογόνησιν τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος, ἡ ὁποία φαίνεται ἐνισχυμένη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους. Αἱ ἀνωτέρω διαπιστώσεις ἐνδιαφέρουν ἰδιαίτερος διὰ τὴν θεμελίωσιν τῶν μακροχρονιωτέρων προοπτικῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομίας. Τόσον ἡ προγενεστέρα ἐξέλιξις ἀπὸ τῆς μεταπολεμικῆς ἀνασυγκροτήσεως μέχρι τοῦ 1959, ὅσον καὶ ἡ ἀσυνήθως ἔκτασις ἀνοδος τῆς τελευταίας τριετίας, δεικνύουν ὅτι ἔχουν θεμελιωθῆ εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην αἱ προϋποθέσεις συνεχοῦς οικονομικῆς προόδου. Σημαντικὴ μετὰξὺ τῶν προϋποθέσεων τούτων εἶναι ἀφ' ἐνὸς αἱ ἐπιτυγχάνομεναι ἔγκαιροι προσωρινοὶ τῆς οικονομικῆς πολιτικῆς καὶ ἡ ἀποτελεσματικότης αὐτῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀρξάμενη διαδικασία βαθμιαίας οἰκονομικῆς ἐνοποιήσεως, περὶ τῆς ὁποίας γίνεται λόγος διεξοδικώτερον κατωτέρω. Αἱ ἀξενόκοι δυνατότητες ἀξιοποιήσεως τῶν συγχρόνων τεχνικῶν προόδων δημιουργοῦν εὐρύτατα περιθώρια ἀναπτύξεως τῆς παραγωγικότητος, τὰ ὁποῖα ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς μεγαλυτέρας, λόγφ τῆς πραγματοποιησόμενης οικονομικῆς ἐνοποιήσεως, δυνατότητας χρησιμοποίησεως διαθέσιμου ἐργατικοῦ δυναμικοῦ θὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἐξασφάλισιν μακροχρονίως ὑψηλοῦ ρυθμοῦ οἰκονομικῆς προόδου, παρακαμιπτομένων τῶν προσωρινῶν ἀνασχετικῶν ἐπιδράσεων ἐκ συνθηκῶν ὑπεραπασχολήσεως, ὅς αἱ διαπιστωθεῖσαι ἀνωτέρω διὰ τὸ δεῦτερον ἐξάμηνον τοῦ ἔτους 1961.

Σημαντικὴ περαιτέρω ἀνάπτυξις τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου ἐσημειώθη καὶ κατὰ τὸ 1961, καίτοι αἱ πραγματοποιηθεῖσαι ἀξήθσεις ἦσαν μικρότεροι ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος. Τοὺς ὑψηλοτέρους ρυθμοὺς παρουσίασαν πρῶτον μὲν τὸ μετὰξὺ τῶν χωρῶν - μελῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος ἐμπορίου (ἀξηθὲν ἐντὸς τῶν ἐννέα πρώτων μηνῶν τοῦ 1961 κατὰ 16%

περίπου), κατά δεύτερον δε λόγον τὸ μεταξὺ τῶν ὑπολοίπων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν τῶν συμμετεχουσῶν εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν ζώνην ἐλευθέρου ἐμπορίου.

Ἐξ ἄλλου ἡ συμμετοχὴ εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον τῶν χωρῶν πρωτογενοῦς παραγωγῆς ἐσημείωσε περαιτέρω κάμψιν, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν μακροχρονίων τάσεων, ὡς ἡ τῆς συνεχοῦς ἀναπτύξεως τῶν συνθετικῶν πρώτων ὑλῶν καὶ τῆς ἐπιτυγχανομένης διὰ τῆς τεχνικῆς προόδου μειώσεως τῶν ἀπαιτουμένων κατὰ μονάδα προϊόντος πρώτων ὑλῶν. Ὡσαύτως οἱ ὅροι ἐμπορίου ἐξελίχθησαν δυσμενῶς διὰ τὰς χώρας πρωτογενοῦς παραγωγῆς.

Ἡ χαρακτηριζούσα τὰς διεθνεῖς συναλλαγὰς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς οὐσαυρέσεως μεγάλων συναλλαγματικῶν πλεονασμάτων ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, εἰς τὰ ὅποια ἀντιστοιχοῦν ἀξελάνθοντα ἑλλείμματα τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, παρουσιάζει σχετικὴν ἀνάσχεσιν τὸ 1961. Κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ διαπιστοῦνται ὠρισμένα ἀξιοσημειώτοι μεταβολαὶ ὡς ἡ μείωσις — ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος — τοῦ πλεονάσματος τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐν τῷ συνόλῳ τῆς, καὶ ἡ μείωσις τοῦ τελικοῦ ἑλλείμματος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Πρὸς ἀποτροπὴν διεθνῶν νομισματικῶν ἀνωμαλιῶν, ὡς ἡ ἐκδηλωθεῖσα περὶ τὰ τέλη τοῦ 1960 ὑπὸ μορφήν ἐντόνου κερδοσκοπίας, εἰς θάρρος τοῦ δολλαρίου, κατεβλήθησαν τὸ 1961 συστηματικώτεροι προσπάθειαι, αἱ ὅποια καὶ συνετέλεσαν ἐν μεγάλῳ μέτρῳ εἰς τὰς ἀνωτέρας ἐξελίξεις. Οὕτω σημαντικαὶ ἀναπροσαρμογαὶ ἐγένοντο εἰς τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τῶν μεγάλων χωρῶν, αἱ ὅποια παίζουν τὸν κύριον ρόλον εἰς τὰς διεθνεῖς συναλλαγὰς καὶ ἰδίως τῆς Δυτικῆς Γερμανίας καὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν. Ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις ἔδειξε μεγαλύτεραν ἢ εἰς τὸ παρελθὸν ἀποφασιστικότητα εἰς τὴν καθιέρωσιν μέτρων συγκρατήσεως τῆς τάσεως οὐσαυρέσεως ἀποθεμάτων, ἡ ὅποια χαρακτηρίζει τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν τῆς Γερμανίας ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν. Πρώτη ἐκδήλωσις πρὸς τὴν κατεῦθυνσιν αὐτὴν ἦτο ἡ κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1961 ἀνατίμησις τοῦ μάρκου, ἡ ὅποια ἐν τούτοις δὲν φαίνεται νὰ ἐπηρέασεν εἰς ἀξίον λόγου βαθμὴν τὸ ἰσοζύγιον τρεχουσῶν συναλλαγῶν καὶ ἔτι μᾶλλον τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον. Μεγαλύτερας ἀποτελεσματικότητος ἦσαν ὁμῶς τὰ μέτρα πρὸς ἀποτροπὴν τῆς εἰσορῆς βραχυπροθέσμου κερδοσκοπικοῦ κεφαλαίου, ἧτοι οἱ θεθέντες εἰδικοί περιορισμοὶ εἰς τὰς τραπέζας καὶ τὰ διαμορφωθέντα οὐδιωδῶς χαμηλότερα ἐπιτόκια κατόπιν τῆς μειώσεως τοῦ προεξοφλητικοῦ τόκου. Ἐξ ἄλλου ἡ προσπάθεια ἐνισχύσεως τῆς ἐξαγωγῆς γερμανικοῦ μακροπροθέσμου κεφαλαίου, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν ἐνισχυτικὴν ἐπίδρασιν τῶν χαμηλῶν ἐπιτοκίων ἐπὶ τῶν βραχυπροθέσμων χρηματοδοτήσεων τῶν γερμανικῶν τραπεζῶν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὠδήγησεν εἰς καθαρὰν ἐκρόχην τὸ 1961, ἔναντι τῶν μεγάλων πλεονασμάτων ἐκ τῆς κινήσεως κεφαλαίου κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη. Τέλος, μεγάλην ἐκρόχην συναλλάγματος προεκάλεσεν ἡ ἐπιτάχυνσις ἐξοφλήσεως ἐξωτερικῶν χρεῶν τοῦ γερμανικοῦ δημοσίου, καθὼς καὶ αἱ καταβολαὶ πρὸς τὸ Διεθνὲς Νομισματικὸν Ταμεῖον καὶ δι' ἐξωτερικὴν βοήθειαν.

Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν κατὰ τὸ 1961 ἔθεσεν ὡς κεντρικὴν ἐπιδιώξιν τὴν συγκράτησιν τῆς διαρροῆς τοῦ συναλλαγματικοῦ ἀποθέματος. Εἰς τὴν διακοπὴν τῆς ραγδαίας ἐκροῆς χρυσοῦ, ἡ ὅποια προεκάλεσε σοβαρὰς ἀνωμαλίας περὶ τὰ τέλη τοῦ 1960, συνετέλεσε μεγάλως ἡ κατηγορηματικὴ δήλωσις τῆς ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως περὶ ἐμμονῆς εἰς τὴν ἰσχύουσαν ἰσοτιμίαν χρυσοῦ - δολλαρίου, ὠρισμένα μέτρα σχετικὰ μὲ τὰς εἰς χρυσοῦν συναλλαγὰς ἀμερικανῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἡ ἀσκηθεῖσα πολιτικὴ ἐπιτοκίων ἀποθαρρύνουσα τὴν ἐξαγωγὴν καὶ ἐνισχύουσα τὴν εἰσορὴν βραχυπροθέσμου κεφαλαίου καὶ τὰ μέτρα περιορισμοῦ τῆς ἐξαγωγῆς μακροπροθέσμου κεφαλαίου γενικῶς. Παράλληλως πρὸς τὰ ληφθέντα μέτρα διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ ἀμέσου προβλήματος ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ προσηνατολίσθη πρὸς τὴν ἐπιδιώξιν ἐξισορροπήσεως τοῦ ἀμερικανικοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν δι' ὄργανικῶν μέτρων μακροχρονίου ἀποδόσεως μὲ κεντρικὴν κατεῦθυνσιν τὴν ἐξασφάλισιν σταθερότητος τῶν τιμῶν καὶ τοῦ κόστους παραγωγῆς.

Ἀποφασιστικῆς σημασίας ἐξελίξεις ἐσημειώθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τόσον εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος ὅσον καὶ εἰς τὰς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὸν λοιπὸν κόσμον.

Ἡ προωθητικὴ ἐπίδρασις τοῦ περιορισμοῦ τῶν δασμῶν καὶ τῶν ἄλλων φραγμῶν τοῦ ἐμπο-

ρίου και της ανάπτυξεως του ανταγωνισμού μεταξύ των χωρών - μελών αντανακλάται εις τους θεαματικούς ρυθμούς αύξήσεως της βιομηχανικής παραγωγής και του εθνικού προϊόντος, οίτινες ἐπραγματοποιήθησαν ἐντός της περιοχής της Κοινότητος κατά τὰ δύο ἔτη της λειτουργίας της. Τὸ πλέον δὲ ἀξιοσημείωτον χαρακτηριστικὸν της ἐξελίξεως εἶναι ἡ ραγδαία βελτίωσις της παραγωγικότητος, χάρις εἰς τὴν ὅποιαν καὶ ἐπετεύχθη κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἡ μεγάλη ἀύξησης της παραγωγῆς μεταξὺ 1959 καὶ 1961, δεδομένου ὅτι, καθ' ὅλην τὴν περίοδον αὐτὴν ἐπεκράτησαν συνθήκαι σχεδὸν πλήρους ἀπασχολήσεως εἰς τὰς περισσότερας χώρας της Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος.

Ἀπὸ τοῦ τρέχοντος ἔτους, μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν συμφωνίαν ἐπὶ τοῦ θέματος της κοινῆς γεωργικῆς πολιτικῆς, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ Κοινότης εἰσέρχεται εἰς τὸ δεῦτερον στάδιον ἐξελίξεως αὐτῆς. Οὕτω, ἡ ἔνωσις τῶν ἑξ εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καθίσταται πλέον ὀριστική, ἡ δὲ ἐπιτάχυνσις της διαδικασίας καταργήσεως τῶν δασμῶν καὶ περιορισμῶν τοῦ ἐμπορίου καὶ πραγματοποίησης τῶν λοιπῶν προβλέψεων της Συμφωνίας της Ρώμης θὰ ὀδηγήσῃ συντόμως εἰς τὴν πλήρη οἰκονομικὴν ἑνοποίησην της περιοχῆς.

Πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐπιτεύγματα ἐντός της περιοχῆς της Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἄσχετος ἡ ἐκδηλωθεῖσα ἐντός τοῦ 1961 μεγαλύτερα ἀποφασιστικότης ἀπὸ μέρους τρίτων χωρῶν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν της συμμετοχῆς των εἰς τὸ δημιουργηθὲν διὰ τῆς συμφωνίας τῶν ἑξ εὐρωπαϊκῶν χωρῶν καθεστώς. Οὕτω, ἀφ' ἑνὸς μὲν παρεκλάφθησαν οἱ δισταγμοὶ της Μεγάλης Βρετανίας, ἡ ὅποια ὑπέβαλεν ἐπίσημως αἰτήσεις προσχωρήσεως εἰς τὴν Κοινότητα, περὶ τὰ μέσα τοῦ 1961, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐσημειώθη ἀπὸ τῆς πλευρᾶς ἄλλων χωρῶν σειρά παρομοίων ἐκδηλώσεων διαθέσεως συνδέσεως.

Ἄλλὰ τὸ πλέον σημαντικὸν γεγονός ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς εἶναι τὸ ἐκδηλωθὲν δλονὲν καὶ ἐντονώτερον κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 1961 ἐνδιαφέρον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν διὰ τὰς ἐξελίξεις εἰς τὴν Κοινότητα, τὸ ὅποιον κατέληξεν εἰς τὴν συμφωνίαν της 7ης Μαρτίου 1962. Αἱ ἀναλαμβανόμεναι ὑπὸ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν υποχρεώσεις μείωσεως μεγάλου μέρους τῶν δασμῶν κατὰ 20% ἀποτελοῦν σταθμὸν εἰς τὴν ἐξέλιξιν της ἀμερικανικῆς ἐμπορικῆς πολιτικῆς.

Ἡ παγιοποίησης της Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος, αἱ ἀρξάμεναι διαπραγματεύσεις ἐπεκτάσεως της τελωνειακῆς ἐνώσεως εἰς δόκληρον τὴν Εὐρώπην καὶ ἡ ἀποφασιστικὴ στροφῆ της ἀμερικανικῆς ἐμπορικῆς πολιτικῆς δημιουργοῦν τὴν προοπτικὴν ὅτι ὀδηγήσῃμεθα πρὸς δλονὲν θαυτοτέραν οἰκονομικὴν ἑνοποίησην εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐν συνδυασμῷ πρὸς ἐδρυτέραν ἀπελευθερωσιν τοῦ διεθνoῦς ἐμπορίου.

III. Δημόσια Οἰκονομικά

Ὡς προκύπτει ἐκ προσωρινῶν στοιχείων τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου τοῦ Κράτους, τὸ σύνολον τῶν ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν ἐσόδων τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ — περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἐσόδων ἐξ ἐπενδύσεων, ἄνευ ὅμως τῶν ἐσόδων ὑπὲρ τοῦ Ὄργανισμοῦ Γεωργικῶν Ἀσφαλίσεων — ἀνῆλθε κατὰ τὴν χρῆσιν 1961 εἰς 17.720 ἑκατ. δρχ., ἔναντι 15.726 ἑκατ. της χρήσεως 1960. Ἀντιστοίχως, τὸ σύνολον τῶν δαπανῶν διὰ τρεχούσας ἀνάγκας (ἄνευ τῶν ἀποδοθεισῶν εισπράξεων ὑπὲρ τοῦ Ο.Γ.Α. καὶ τῶν δαπανῶν δι' ἔργα ὑποδομῆς NATO, τὰ ὅποια χρηματοδοτοῦνται δι' εἰσφορῶν τῶν κρατῶν - μελῶν τοῦ ἐν λόγῳ ὄργανισμοῦ) καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων ἀνῆλθε κατὰ τὴν χρῆσιν 1961 εἰς 20.690 ἑκατ. δρχ., ἔναντι 18.470 ἑκατ. της χρήσεως 1960. Οὕτω τὸ πρὸ βοήθειας καὶ δανεισμοῦ ἄνοιγμα τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ ἀπὸ 2.744 ἑκατ. δρχ. κατὰ τὸ 1960 ἠξήθη εἰς 2.970 ἑκατ. κατὰ τὸ 1961. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἀποτέλεσμα της αὐξήσεως τῶν πληρωμῶν δι' ἐπενδύσεις κατὰ 928 ἑκατ. δρχ., ἡ ὅποια ἐν μέρει μόνον ἀντασταθμίσθη ἐκ της ἐθνικωτέρας ἐξελίξεως τοῦ τρέχοντος προϋπολογισμοῦ καὶ της αὐξήσεως τῶν εἰδικῶν ἐσόδων ἐξ ἐπενδύσεων. Τὸ ἄνοιγμα της χρήσεως 1961 ἐκαλύφθη κατὰ 986 ἑκατ. ἐκ κεφαλαίων της ἀμερικανικῆς βοήθειας, κατὰ 730 ἑκατ. ἐκ τοῦ δανείου της Γερμανικῆς κυβερνήσεως, κατὰ 118 ἑκατ. ἐκ λοιπῶν πόρων τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον ἐξ ἐσωτερικοῦ δανεισμοῦ.

Τὸ σύνολον τῶν ἐσόδων τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ ἀνῆλθεν εἰς 17.128 ἑκατ. δρχ., ἔναντι 15.196 ἑκατ. τοῦ 1960, ἧτοι ἐσημείωσεν ἀύξησιν κατὰ 1.932 ἑκατ. δρχ. ἢ 12,7%. Ἡ ἀύξησις αὕτη εἶναι ὑπερδιπλασία τῆς πραγματοποιηθείσης μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1960 καὶ 1959, ἐπετεύχθη δὲ ἄνευ ἐπιβολῆς νέων φόρων καὶ εἶναι κατὰ κύριον λόγον ἀποτέλεσμα τῆς σημιειωθείσης κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη ἀνόδου τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος.

Ἡ ἀύξησις τῶν ἐσόδων τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ κατὰ τὴν χρῆσιν 1961 προήλθε τόσον ἐκ τῶν φορολογικῶν εἰσπράξεων, αἱ ὁποῖαι ἠξήθησαν κατὰ 1.510 ἑκατ. δρχ. ἢ 11,6%, ὅσον καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων ἐσόδων, τὰ ὁποῖα εἶχον σημιώσει πτωθῶν κατὰ τὸ ἀμέσως προηγούμενον ἔτος. Εἰδικώτερον ἢ ἀπόδοσις τῶν ἀμέσων φόρων ἠξήθη κατὰ 450 ἑκατ. δρχ. ἢ 17,1%, τῶν δὲ ἐμμέσων φόρων κατὰ 1.060 ἑκατ. ἢ 10,2%. Κατ' ἀκολουθίαν τῆς ταχυτέρας ἀξήσεως τῆς ἀποδόσεως τῶν ἀμέσων φόρων τὸ ποσοστὸν συμμετοχῆς τούτων εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐκ φορολογίας ἐσόδων, τὸ ὅποιον εἶχε σημιώσει συνεχῆ πτωθῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957, ἠξήθη κατὰ τὸ 1961 εἰς 21,2%, ἔναντι 20,2% τοῦ 1960.

Ἡ ἀύξησις τῆς ἀποδόσεως τῶν λοιπῶν, πλὴν τῶν ἐκ φορολογίας, ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀνεληθῆσα συνολικῶς εἰς 420 ἑκατ. δρχ. προήλθε κατὰ τὸ ἦμιον περίπου ἐξ ἐκτάκτου καταβολῆς τῆς Δ.Ε.Η. ἔναντι παλαιῶν ὀφειλῶν πρὸς τὸ Δημόσιον τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐξαγορασθείσης Η.Ε.Α.Π.

Σχετικῶς ταχεῖα ὑπῆρξεν ἐξ ἄλλου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ ἡ ἀύξησις τῶν δαπανῶν τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ, αἱ ὁποῖαι (μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν ἀποδοθεισῶν εἰς τὸν Ο.Γ.Α. ὑπὲρ αὐτοῦ εἰσπράξεων καὶ τῶν πληρωμῶν δι' ἔργα ὑποδομῆς ΝΑΤΟ) ἀνῆλθον εἰς 15.640 ἑκατ. δρχ., ἔναντι 14.348 ἑκατ. τοῦ 1960 — ἧτοι ἠξήθησαν κατὰ 1.292 ἑκατ. δρχ. ἢ 9%, ἔναντι ἀντιστοίχου ἀξήσεως κατὰ 711 ἑκατ. ἢ 5,2% μεταξὺ τῶν 1959 καὶ 1960. Ἡ ἀύξησις αὕτη προήλθε κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἐκ τῆς ἀξήσεως τῶν δαπανῶν διὰ μισθοῦς, συντάξεις καὶ συναφεῖς παροχὰς προσωπικοῦ (ἀύξησις τῆς σχετικῆς δαπάνης κατὰ 750 ἑκατ. δρχ. περίπου), τῶν δαπανῶν ἐξυπηρετήσεως τοῦ μεταπολεμικοῦ δημοσίου χρέους (ἀύξησις κατὰ 130 ἑκατ. περίπου), ὡς καὶ ἐκ τῆς χορηγηθείσης ἐκτάκτου κρατικῆς ἐπιχορηγήσεως ἐξ 100 ἑκατ. δρχ. πρὸς τοὺς δήμους καὶ τὰς κοινότητας. Σημαντικὸν ἐπίσης τιμῆμα ἀξήσεως τῶν δαπανῶν ὀφείλεται εἰς ἐξόφλησιν παλαιῶν ὑποχρεώσεων τοῦ προϋπολογισμοῦ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς διαχειρίσεως σταφίδων καὶ τῆς διαθέσεως ἐφοδίων ἐκ τοῦ Λογαριασμοῦ Καταναλωτικῶν Ἀγαθῶν εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις.

Ἡ ἄνοδος τῶν ἐξ ἐλληνικῶν πηγῶν ἐσόδων μὲ ρυθμὸν οὐσιαστικῶς ταχύτερον τῆς ἀξήσεως τῶν δαπανῶν ὠδήγησεν εἰς τὴν ἀύξησιν τῆς συμβολῆς τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς τὴν χρηματοδότησιν τοῦ προγράμματος δημοσίων ἐπενδύσεων ἀπὸ 860 ἑκατ. δρχ. κατὰ τὸ ἔτος 1960 εἰς 1.650 ἑκατ. κατὰ τὸ 1961. Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ποσὸν περιλαμβάνονται καὶ αἱ μὴ ἀποδοθεῖσαι ἐντὸς τῆς χρήσεως εἰσπράξεις ὑπὲρ τοῦ Ο.Γ.Α.

Τὸ χρεωστικὸν ὑπόλοιπον τοῦ Λογαριασμοῦ Καταναλωτικῶν Ἀγαθῶν, τὸ ὅποιον εἶχε σημιώσει κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη συνεχῆ ἄνοδον, ἐντὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους παρέμεινε σχεδὸν ἀμετάβλητον (ἀύξησις κατὰ 8 ἑκατ. δρχ. ἔναντι 732 ἑκατ. ἐντὸς τοῦ 1960). Τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἠξημένων κατὰ 759 ἑκατ. δρχ. ἐντὸς τοῦ 1961 εἰσπράξεων, κυρίως λόγῳ τῆς διαθέσεως εἰς τὴν κατανάλωσιν ἐλαίων ἐξωτερικοῦ — διὰ τὴν εἰσαγωγὴν μέρους τῶν ὁσίων εἶχον ἀνοιγῆ πιστώσεις κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ 1960—ὡς καὶ λόγῳ τῆς ἐξοφλήσεως ὑποχρεώσεων τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ ἐκ προηγούμενων χρήσεων. Δέον, ἐν τούτοις νὰ παρατηρηθῆ, ὅτι τὸ χρεωστικὸν ὑπόλοιπον τοῦ Λογαριασμοῦ Καταναλωτικῶν Ἀγαθῶν εἶναι ὀφηλὸν καὶ κατὰ πολὺ ἀνώτερον τῆς ἀξίας τῶν εἰς χεῖρας τοῦ Δημοσίου ἀποθεμάτων. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ὁ λογαριασμὸς περιλαμβάνει καὶ πιστώσεις πρὸς τρίτους ὡς καὶ δαπάνας, αἱ ὁποῖαι θὰ ἔδει νὰ βαρύνουν τὸν κρατικὸν προϋπολογισμόν. Ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ λογαριασμοῦ ἐκ τῶν βαρῶν τούτων εἶναι ἀναγκαῖα, οὕτως ὥστε τὸ ἐκάστοτε χρεωστικὸν ὑπόλοιπον νὰ μὴ ἀφίσταται οὐσιαστικῶς τῆς ἀξίας τῶν ἀποθεμάτων.

Αἱ δαπάναι τοῦ προϋπολογισμοῦ δι' ἐπενδύσεις ἐσημείωσαν ἀύξησιν ἐντὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ 928 ἑκατ. δρχ. ἢ 22,5%, ἀνεληθῆσαι εἰς 5.050 ἑκατ. δρχ. ἔναντι 4.122 ἑκατ. τοῦ

1960. Η χρηματοδότησις του ηγξηνένου τούτου προγράμματος κρατικῶν επενδύσεων ἐπραγμα-
τοποιήθη δι' ὑγιῶν μεθόδων καὶ δὲν ἤσκησεν ἐπομένως δυσμενεῖς νομισματικὰς ἐπιδράσεις. Εἰς
τοῦτο συνετέλεσεν ἡ αὐξήσις τῆς συμβολῆς κυρίως τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ, εἰς μικροτέ-
ραν δὲ ἔκτασιν τῶν εἰδικῶν ἐσόδων ἐκ παλαιότερων επενδύσεων. Ἡ συμβολὴ τῶν δύο τούτων
πηγῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων πρέπει νὰ στηρίζεται ὀλονὲν περισσότερο ἡ χρηματοδότησις τῶν αὐξά-
νομένων προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων, ὑπερέβη τὰς ἀρχικὰς προβλέψεις τοῦ προϋπολο-
γισμοῦ κατὰ 742 ἑκατ. δρχ., διαμορφωθεῖσα τελικῶς εἰς 2.242 ἑκατ. δρχ. ἔναντι 1.390 ἑκατ.
τοῦ 1960. Ἡ προσφυγὴ τοῦ Δημοσίου εἰς τὸν ἐσωτερικὸν δανεισμὸν περιορίσθη ὡς ἐκ τούτου εἰς
τὸ ποσὸν τῶν 1.030 ἑκατ. δρχ., ἔναντι τῶν ἀρχικῶς προβλεφθέντων ὑπὸ τοῦ προϋπολογισμοῦ
1.785 ἑκατ. δρχ. Ἐκ τῶν χρησιμοποιηθέντων κατὰ τὸ 1961 δανειακῶν κεφαλαίων τοῦ ἐσωτερικοῦ
750 ἑκατ. δρχ. προσήλθον ἐκ τοῦ ἐκδοθέντος τὸν Νοέμβριον τοῦ 1960 ὁμολογιακοῦ δανείου οἰκο-
νομικῆς ἀναπτύξεως, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἐκ τοῦ προϊόντος τῆς ἐκδόσεως ἐντόκων γραμματίων.

Αἱ παράλληλοι επενδύσεις — ἦτοι αἱ ἐκτελούμεναι ὑπὸ δημοσίων ἐπιχειρήσεων καὶ ὀργα-
νισμῶν (Δ.Ε.Π., Ο.Τ.Ε., Ἐργατικὴ Κατοικία) — ὡς καὶ αἱ χρηματοδοτούμεναι διὰ μακρο-
προθέσμων χορηγήσεων τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς καὶ τοῦ Ο.Χ.Ο.Α. ὑπολογίζεται ὅτι ὑπερέβη-
σαν τὸ 1961 κατὰ 440 ἑκατ. δρχ. ἢ 20% τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1960, ἀνελθοῦσα εἰς 2.650 ἑκατ. δρχ.
Τὸ μεγαλύτερον μέρος τούτων ἐκαλύφθη ἐξ ἰδίων διαθέσιμων τῶν οἰκείων ὀργανισμῶν καὶ ἐπιχειρήσεων ἢ ἐκ πλεο-
νασμάτων ἄλλων δημοσίων ὀργανισμῶν, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν δανείων μέσης καὶ μακρᾶς
προθεσμίας τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς. Ἐξ ἄλλου, ἡ Δημοσία Ἐπιχειρήσις Ἡλεκτρισμοῦ προσέ-
φυγε καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς τὴν ἀγορὰν κεφαλαίου, ἐκ τῆς ὁποίας ἤντησε 500 ἑκατ. δρχ.

Ὁ κατατεθεὶς προϋπολογισμὸς τοῦ οικονομικοῦ ἔτους 1962 προβλέπει ὄσον πλῆρωμῶν
23.365 ἑκατ. δρχ. (ἄνευ τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐσόδων τοῦ Ο.Γ.Α. καὶ τῶν δαπανῶν δι' ἔργα ὑπο-
δομῆς τοῦ ΝΑΤΟ) καὶ ὄσον ἐσόδων ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν (μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐσό-
δων τοῦ Ο.Γ.Α.) 19.145 ἑκατ. Τὸ ὅτιον προκύπτει ἀνοιγμὰ ἐκ 4.220 ἑκατ. εἶναι κατὰ 1.250
ἑκατ. μεγαλύτερον τοῦ ἀντιστοιχοῦ ἀνοιγματος τῆς παρελθούσης χρήσεως, προβλέπεται δὲ ὅτι
θὰ καλυφθῇ κατὰ 2.510 ἑκατ. ἐκ κεφαλαίων τῆς ἀμερικανικῆς βοήθειας καὶ τοῦ προϊόντος τοῦ
ἐξωτερικοῦ δανεισμοῦ καὶ κατὰ τὰ ὑπόλοιπα 1.710 ἑκατ. δι' ἐσωτερικοῦ δανεισμοῦ. Ἐκ τῶν πο-
σοῦ τούτου 990 ἑκατ. δρχ. θὰ προέλθουν ἐκ τοῦ νέου ὁμολογιακοῦ δανείου τοῦ Δημοσίου.

Εἰδικώτερον τὰ ἐξ ἑλληνικῶν πηγῶν ἔσοδα τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ προβλέπεται ὅτι
θὰ ἀνέλθουν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος εἰς 18.365 ἑκατ. δρχ., αἱ δὲ δαπάναι αὐτοῦ εἰς 17.365 ἑκατ.
δρχ. Οὕτω τὸ προβλεπόμενον νὰ διατεθῇ διὰ τὴν χρηματοδότησιν τοῦ προγράμματος δημοσίων
επενδύσεων πλεονάσμα τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ περιορίζεται εἰς 1.000 ἑκατ. δρχ., ἔναντι
1.650 ἑκατ. τοῦ παρελθόντος ἔτους. Αἱ πληρωμαὶ διὰ δημοσίας επενδύσεις προβλέπεται ὅτι θὰ
ἀνέλθουν εἰς 6.000 ἑκατ. δρχ. — ἦτοι θὰ εἶναι ἀνώτεροι τῶν ἀντιστοιχῶν τοῦ παρελθόντος ἔ-
τους κατὰ 950 ἑκατ. δρχ. ἢ 19% περίπου.

Εἶναι σκόπιμον νὰ τονισθῇ ὅτι διὰ τὴν χρηματοδότησιν τῶν προγραμμάτων επενδύσεων εἰ-
ναὶ ἀναγκαῖα ἡ ἐξασφάλις αὐξήσεως συμβολῆς τοῦ τακτικοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ὁ ἀντιστοι-
χος περιορισμὸς τοῦ δημοσίου δανεισμοῦ. Ἡ χρηματοδότησις επενδύσεων δι' ἐξωτερικοῦ δανει-
σμοῦ πρέπει νὰ συνδέεται μὲ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων εὐρυτέρας παραγωγικῆς σημασίας, διότι ἄλ-
λως ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν συναπτομένων δανείων δύναται ν' ἀποβῇ ἰδιαίτερος ἐπαχθὴς διὰ τὴν
ἑλληνικὴν οἰκονομίαν καὶ νὰ ἀσκήσῃ ἀνασταλτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς περαιτέρω ἀναπτύξεως
αὐτῆς. Καὶ ἡ ὑπέρμετρος ἕως προσφυγὴ τοῦ Δημοσίου εἰς ἐσωτερικὸν δανεισμὸν περιορίζει τὰ
διαθέσιμα κεφάλαια διὰ τὴν πραγματοποιήσιν επενδύσεων τοῦ ἰδιωτικοῦ τοιμέως καὶ δύναται ἐν-
δεχομένως νὰ ἀσκήσῃ ἀνασταλτικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ, ὑπὸ ὀριζόμενας δὲ
προϋποθέσεις νὰ συντελέσῃ καὶ εἰς τὴν ἐκδήλωσιν πληθωρικῶν πιέσεων. Ἡ βελτίωσις καὶ ἐπέ-
κτασις τῶν ὑπὸ τοῦ Δημοσίου παρεχομένων ὑπηρεσιῶν καὶ ἡ πραγματοποίησις τοῦ ἀπαιτουμένου
ἐπιπέδου κρατικῶν επενδύσεως προϋποθέτουν ταχύτεραν ἄνοδον τῶν ἐκ φορολογίας ἐσόδων, ἐν
σχέσει πρὸς τὴν ἄνοδον τοῦ ἐθνικοῦ εισοδήματος. Εἰς ἕλας γενικῶς τὰς χώρας, ἡ οικονομικὴ
ἀνάπτυξις παρακολουθεῖται ὑπὸ αὐξήσεως τῆς ἀναλογίας τῶν φόρων ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ εισοδήμα-

Ι Σ Ο Ζ Υ Γ Ι Α Π Λ Η Ρ Ω Μ Ω Ν

(Είς έκατομύρια δολλαρίων)

Κ α τ η γ ο ρ ί α ι	1956	1957	1958	1959	1960	1961
Εισαγωγαι CIF (πληρωμαι)						
Ίδιωτων	440,7	475,1	491,5	454,8	497,1	561,2
Δημοσίου	(350,8)	(407,3)	(437,2)	(416,1)	(448,1)	(502,0)
	(89,9)	(67,8)	(54,3)	(38,7)	(49,0)	(59,2)
Εξαγωγαι F.O.B.	209,6	222,8	242,8	212,5	208,6	234,3
Εξών N.A.T.O.	(15,5)	(5,7)	(4,5)	(5,8)	(4,9)	(7,8)
ΕΜΠΟΡΙΚΟΝ ΙΣΟΖΥΓΙΟΝ	-231,1	-252,3	-248,7	-242,3	-288,5	-326,9
* Αδηλοι Πόρτι	182,6	235,7	217,6	237,2	273,2	319,6
Ταξειδιωτικόν	(31,2)	(41,5)	(36,2)	(41,7)	(51,4)	(68,1)
Μεταφορι	(48,3)	(66,6)	(60,3)	(60,3)	(76,5)	(102,1)
Μεταναστευτικόν	(60,9)	(75,0)	(76,7)	(88,6)	(90,4)	(98,3)
* Εργα υποδομής	(13,4)	(12,2)	(13,4)	(10,8)	(15,5)	(9,3)
Λοιποι	(28,8)	(40,4)	(31,0)	(35,8)	(39,4)	(41,8)
* Αδηλοι πληρωμαι	39,4	49,7	47,7	54,9	65,5	76,1
Ταξειδιωτικόν	(12,7)	(15,2)	(15,3)	(15,4)	(18,8)	(19,4)
Υπηρεσiai Δημοσίου	(7,4)	(10,0)	(8,1)	(10,3)	(12,3)	(12,4)
Λοιποι	(19,3)	(24,5)	(24,3)	(29,2)	(34,4)	(44,3)
ΙΣΟΖΥΓΙΟΝ ΑΔΗΛΩΝ	143,2	186,0	169,9	182,3	207,7	243,5
ΙΣΟΖΥΓΙΟΝ ΤΡΕΧΟΥΣΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	-87,9	-66,3	-78,8	-60,0	-80,8	-83,4
ΚΙΝΗΣΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ (Καθαρὰ)	22,1	28,2	35,0	55,8	52,7	72,2

Κεφάλαια Ύβριων	22,7	33,1	42,8	51,8	41,4	57,8
Γεωργικών Δέντρων	—	—	—	12,7	11,1	24,4
Εξορμητικά Πιστώσεις Αναπτύξεως	—	—	—	—	3,2	9,3
Συμφηριστικοί Λογαριασμοί	0,1	-2,5	-13,4	-0,6	9,1	0,5
Ρευστοποιήσις έλληνοαγροπαικω κληρίγκ	—	—	—	4,3	4,3	4,3
Πιστώσεις Ε.Ε.Π.	—	1,8	9,8	4,5	-2,5	-3,0
Λοιπά Κεφάλαια Δημοσίου	-2,8	-2,7	-2,4	0,3	-1,5	-1,4
Καταβολή μεριδίου Δ.Ν.Τ.	—	—	—	-15,0	—	—
*Εξαγορά Η.Ε.Α.Π.	—	—	—	—	-16,6	-2,2
Δένειον προς Κύπρον	—	—	—	—	—	-4,8
Τακτοποιητέα στοιχεία	2,1	-1,5	-1,8	-2,2	4,2	-12,7
ΙΣΟΖΗΤΙΟΝ ΠΡΟ ΒΟΗΘΕΙΑΣ	-65,8	-38,1	-43,8	-4,2	-28,1	-11,2
Βεήθεια και έπανορθώσεις	70,5	23,1	23,1	41,1	42,6	37,6
ΙΣΟΖΗΤΙΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	4,7	-15,0	-20,7	36,9	14,5	26,4
ΔΙΑΘΕΣΙΜΑ : (Μεταβολή)	3,3	-11,2	-17,2	45,9	15,9	27,0
» : » Συναλλάγματος	4,7	-15,0	-20,7	36,9	-34,5	16,2
» : » Χρυσού (α)	-1,4	3,8	3,5	9,0	50,4	10,8
» : » Συνολικόν ύψος (τέλος περιόδου)	(190,1)	(178,9)	(161,7)	(207,6)	(223,5)	(250,5)
Μεταβολή Έμμετρικών Πιστώσεων Έξωτερικω	24,6	33,8	18,3	-4,5	7,8	6,0
Κατανάλωτικων Άγαθων (Π, Π1)	3,7	22,7	5,1	-11,9	8,7	2,3
Κεφαλαίουχικων Άγαθων (Π3, Π5)	20,9	11,1	13,2	7,4	-0,9	3,7

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς : (1) Εισαγωγή: Δέν περιλαμβάνονται αι έμμετρικη πιστώσεις έξωτερικω (προθεσμιακοί διακανονισμοί), μηχανήματα Ν. 2687/53, βεήθεια φιλανθρωπικων οργανώσεων και τα εις είδος κοινοχρήστα των ένό-πλων δυνάμεων.

(2) Συναλλάγματικα διαθέσιμα: Δέν περιλαμβάνονται, τδ δάνειον βρετανικης κυβερνήσεως και τδ εις χρο-σόν τμήμα του μεριδίου παρά τψ Δ.Ν.Τ.

(α) Περιλαμβάνονται άγοραπωλησίοι έσωτερικω.

τος. Ἡ διαπίστωση αὕτη εἶναι ἰδιαίτερας σημασίας καὶ δέον μετὰ προσοχῆς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἀντιμετώπισιν οἰασθήποτε διαρρυθμίσεως τῆς φορολογίας.

IV. Τὸ ἰσοζύγιον ἐξωτερικῶν πληρωμῶν

Ἡ ἐξέλιξις τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη χαρακτηρίζεται κυρίως ἀπὸ τὴν ἐπιταχυνομένην αὔξησιν τῶν εισαγωγῶν καὶ τὴν διεύρυνσιν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, τὸ ὅποσον ἠρέθη ἀπὸ 242 ἑκατ. δολλ. τὸ 1959 εἰς 288 ἑκατ. δολλ. τὸ 1960 καὶ περαιτέρω εἰς 327 ἑκατ. δολλ. τὸ 1961. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο προήλθεν ἐκ τῆς αὔξησεως τῶν πληρωμῶν δι' εισαγωγὰς κατὰ πλεόν τῶν 100 ἑκατ. δολλ. μεταξὺ 1959 καὶ 1961, ἐνῶ αἱ ἐξαγωγαὶ κατὰ μὲν τὸ 1960 παρουσίασαν μικρὰν κάμψιν ἔναντι τοῦ προηγούμενου ἔτους, κατὰ δὲ τὸ 1961 ἐσημείωσαν διὰ πρώτην φοράν ἀπὸ τοῦ 1958 αὔξησιν.

Ἐναντι αὔξησεως τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλλείμματος ἐντὸς τῆς τελευταίας διετίας κατὰ 85 σχεδὸν ἑκατ. δολλ. τὸ ἔλλειμμα ἐκ τρεχουσῶν συναλλαγῶν ἠρέθη μόνον κατὰ 23 ἑκατ. δολλ. Ἡ εὐνοϊκωτέρα ἐξέλιξις τοῦ ἰσοζυγίου τῶν τρεχουσῶν συναλλαγῶν ὀφείλεται εἰς τὴν οὐσιώδη καὶ ταχεῖαν αὔξησιν τῶν καθαρῶν ἀδήλων εἰσπράξεων, ἡ ὅποια κατὰ τὸ 1961 ἀντεστάθμισε σχεδὸν πλήρως τὴν αὔξησιν τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλλείμματος. Αἱ ἀδήλοι εἰσπράξεις ἀπέθυσαν οὕτω ὁ κυριώτερος σταθεροποιητικὸς παράγων τοῦ ἰσοζυγίου τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν.

Οὐσιώδης περαιτέρω αὔξησις τῆς καθαρᾶς εἰρορῆς κεφαλαίων ἔλαβε χώραν κατὰ τὸ 1961, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ προηγούμενα ἔτη, μὲ ἀποτέλεσμα τὸν περιορισμὸν τοῦ πρὸ βοηθείας ἐλλείμματος εἰς 11 ἑκατ. δολλ. περίπου, ἔναντι 28 ἑκατ. δολλ. τὸ 1960. Συνεπεία τῶν ἀνωτέρω ἐξελίξεων τὰ συναλλαγματικά διαθέσιμα τῆς χώρας ἠρέθησαν κατὰ 27 ἑκατ. δολλ. ἐντὸς τοῦ 1961. Παραλλήλως ὁμοῦ ἠρέθησαν αἰσθητῶς καὶ αἱ ἐν γένει συναλλαγματικαὶ υποχρεώσεις, ἡ ἔκτασις καὶ αἱ ἐπιπτώσεις τῶν ὁποίων ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ρευστότητος τῆς χώρας δέον νὰ παρακολουθοῦνται μετ' ἰδιαίτερας προσοχῆς.

1. Αἱ εισαγωγαὶ

Αἱ πληρωμαὶ δι' εισαγωγὰς ἀνήλθον εἰς 561 ἑκατ. δολλ. τὸ 1961 ἔναντι 497 ἑκατ. δολλ. τὸ 1960, ἧτοι ἐσημείωσαν αὔξησιν κατὰ 13%. Ἡ αὔξησις ἐξεδηλώθη εἰς ὅλας τὰς κατηγορίας εισαγομένων προϊόντων, περισσότερο ὁμοῦ εἰς τὰ τρόφιμα, τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα καταναλώσεως καὶ τὰ μηχανήματα.

Αἱ εισαγωγαὶ τροφίμων κατὰ τὸ 1961, ὅπως ἄλλωστε καὶ κατὰ τὸ 1960, ἐπηρεάσθησαν αἰσθητῶς ἀπὸ τὰς ἐκτάκτους ἀνάγκας δι' εισαγωγὰς σπορευμάτων καὶ ἐλαιολάδου λόγῳ τῆς κακῆς ἐσοδείας τοῦ 1960. Ἰδιαίτερος σημαντικὴ ἐπίσης εἶναι καὶ κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη ἡ αὔξησις τῶν εισαγωγῶν κρεάτων καὶ γαλακτοκομικῶν προϊόντων, ἡ ὅποια δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν αὔξησιν τῆς καταναλώσεως μὲ ρυθμὸν αἰσθητῶς ταχύτερον ἀπὸ τὴν παραγωγὴν. Μεταξὺ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων κατανάλωσις ἐξ ἄλλου τὴν μεγαλύτεραν αὔξησιν κατὰ τὸ 1961 παρουσιάζουν αἱ εισαγωγαὶ βασικῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν καταναλώσεως, ὡς π.χ. ἀνταλλακτικῶν καὶ ἐλαστικῶν αὐτοκινήτων, ἠλεκτρικῶν εἰδῶν (πλὴν τῶν εἰδῶν ἐφαρμογῆς ἠλεκτρισμοῦ) ἱατροφαρμακευτικῶν προϊόντων, χάρτου, νημάτων κλπ. Ἐκ τῶν μὴ βασικῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν οὐσιώδη αὔξησιν ἐσημείωσαν κατὰ τὸ 1961 μόνον αἱ εισαγωγαὶ αὐτοκινήτων.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ δύο προηγούμενα ἔτη αἰσθητὴν αὔξησιν, ἀντιπροσωπεύουσαν περίπου τὸ ἕν τρίτον τῆς συνολικῆς αὔξησεως τῶν εισαγωγῶν, ἐσημείωσαν κατὰ τὸ 1961 καὶ αἱ εισαγωγαὶ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ, κυρίως αἱ ἰδιωτικά. Δέον ὁμοῦ νὰ σημειωθῇ ὅτι παρὰ τὰς ἐξελίξεις ταύτας αἱ εισαγωγαὶ κεφαλαιουχικοῦ ἐξοπλισμοῦ συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν μεταφορικῶν μέσων κοινῆς ἢ επιχειρηματικῆς χρήσεως ἐξακολουθοῦν νὰ ἀντιπροσωπεύουν μικρὸν σχετικῶς ποσοστὸν τοῦ συνόλου τῶν εισαγωγῶν, ἧτοι περίπου 18%.

Ἡ αὔξησις τῶν εισαγωγῶν κατὰ τὸ 1961 εἶναι κατὰ κύριον λόγον ἀποτέλεσμα τῆς αὔξη-

ή όποια άντικατοπτρίζει έν τινι μέτρω τās σημειωθείσας μεταβολās εις τās συνθήκας τοποθετήσεως τών έλληνικών εξαγωγίμων προϊόντων εις τās έλευθέρας άνταγωνιστικάς άγοράς τών δυτικών χωρών. Το σύνολον τών έλληνικών εξαγωγών πρός τās τελευταίας ταύτας χώρας έμειώθη από 168 έκατ. δολλ. ή 80% του συνόλου το 1956 εις 160 έκατ. δολλ. ή 68% του συνόλου το 1961. Άντιθέτως αι εξαγωγαι πρός χώρας διμερούς έμπορίου ηξήθησαν από 41,6 έκατ. δολλ. το 1956 εις 74,8 έκατ. δολλ. το 1961 και ή ποσοστιαία συμμετοχή των εις το σύνολον τών έλληνικών εξαγωγών από 20% περίπου εις 32%. Τήν ταχυτέραν αύξησιν παρουσίασαν αι εξαγωγαι πρός χώρας τής Άνατολικής Εύρώπης, ή συμμετοχή τών όποιών εις το σύνολον τών έλληνικών εξαγωγών ηξήθη από 9% περίπου το 1956 εις 22% το 1961. Κατά το 1961 αι εξαγωγαι πρός τās χώρας διμερούς έμπορίου, καιτοι έσημείωσαν περαιτέρω άνοδον, δέν ηξήθησαν με ρυθμόν αισθητώς ταχύτερον του συνόλου τών συναλλαγματικών εισπράξεων έξ εξαγωγών. Έκ τής συνολικής αύξήσεως τών εξαγωγών κατά 25,7 έκατ. δολλ. όλίγον περισσότερο του ένός τρίτου προήλθεν από τās χώρας διμερούς έμπορίου, ή δε ποσοστιαία κατανομή τών συναλλαγματικών εισπράξεων έξ εξαγωγών μεταξύ χωρών διμερών και πολυμερών συναλλαγών παρέμεινε σχεδόν άμετάβλητος έν συγκρίσει πρός το 1960.

Είναί άναγκαία και έπωφελής ή διατήρησις και αύξησις τών συναλλαγών μας μετά τών χωρών διμερούς έμπορίου. Η έπίτευξις όμως άνταγωνιστικότητος έντός τής μείζονος περιοχής εξαγωγών άποτελεί τήν άσφαλεστέρην μέθοδον δια τήν επέκτασιν τών εξαγωγών και πρός τās χώρας διμερών έμπορικών συμβάσεων. Άντιθέτως, εάν ή ανάπτυξις τών έπι διμερούς βάσεως συναλλαγών άντανακλή άδυναμίαν τής έλληνικής παραγωγής και του έμπορίου να προσαρμοσθών πρός τās ισχυούσας εις τās άνταγωνιστικάς άγοράς του έξωτερικού συνθήκας, αύξανόμεναι εξαγωγαι θάσει διμερών έμπορικών συμβάσεων είναι ένδεχόμενον να περιορίσουν τήν άνταγωνιστικήν ικανότητα τών έλληνικών προϊόντων και να επιτείνουν τās δυσχερείας εις τήν έν γένει ανάπτυξιν τών έλληνικών εξαγωγών.

3. Αι άδηλοι συναλλαγαι

Το σύνολον τών έξ άδηλων πόρων εισπράξεων ηξήθη κατά το 1961 κατά 46 έκατ. δολλ. περίπου ή 17% και άνήλθεν εις 320 σχεδόν έκατ. δολλ. έναντι 273 έκατ. δολλ. το 1960. Αι μεγαλύτεραι αύξήσεις έσημειώθησαν εις τās έσοδα εκ μεταφορών, κυρίως εις τās έμβάσματα τών έφοπλιστικών ως και εις το ταξιδιωτικόν συνάλλαγμα. Η αύξησης τών συναλλαγματικών εισπράξεων εκ τών δύο τούτων πηγών είναι ιδιαίτερας σημασίας, διότι άντανακλή τήν ανάπτυξιν τής ναυτιλίας και του τουρισμού υπό συνθήκας έντόνου διεθνούς άνταγωνισμού. Αύξησιν έπίσης έσημείωσαν, καιτοι με αισθητώς βραδύτερον ρυθμόν, και αι εισπράξεις εκ μεταναστευτικών έμβασμάτων.

Παραλλήλως αι άδηλοι πληρωμαί ηξήθησαν κατά 10 έκατ. δολλ. ή 16%, ήτοι από 65,5 έκατ. δολλ. το 1960 εις 75,5 έκατ. δολλ. το 1961, κυρίως λόγω ηξήμενων συναλλαγματικών θαπανών δι' έξυπηρέτησιν ξένων επενδύσεων έν Ελλάδα, δια μεταφοράς και δι' άμοιβάς άλλοδαπου προσωπικού, ασφάλιστρα κλπ.

Ός άποτέλεσμα τών εξέλιξεων τούτων το καθαρόν πλεόνασμα έξ άδηλων συναλλαγών ηξήθη από 208 έκατ. δολλ. το 1960 εις 244 έκατ. δολλ. το 1961 και υπερέθη κατά 10 έκατ. δολλ. περίπου το σύνολον τών συναλλαγματικών εισπράξεων από εξαγωγάς.

Αι άδηλοι συναλλαγματικαι εισπράξεις απέβησαν κατά τās τελευταία έτη το κύριον δυναμικόν στοιχείον του ίσοζυγίου τών έξωτερικών πληρωμίων, είναι δε εύλογον να άναμένεται και περαιτέρω αισθητή αύξησις αυτών εις το μέλλον κυρίως λόγω τής προβλεπομένης ταχείας ανάπτυξεως τής τουριστικής κινήσεως.

Η σημαντική συμβολή τών άδηλων πόρων εις τήν διατήρησιν τής ισοροπίας του ίσοζυγίου τών έξωτερικών πληρωμίων κατά τās τελευταία έτη και ή ευνόικη προοπτική περαιτέρω εξέλιξεως αυτών κατ' οδόν μειώνουν τήν άνάγκην και τόν επείγοντα χαρακτήρα τής συγκεντρώσεως τών προσπαθειών δια τήν ταχείαν ανάπτυξιν τών εξαγωγών με παράλληλον άναδιάρθρωσιν αυ-

φαλαίων. Τὸ σύνολον τῶν συναλλαγματικῶν διαθεσίμων ἀνῆλθεν οὕτω κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1961 εἰς 250 ἑκατ. δολλ., ἤτοι εἰς ποσὸν τὸ ὅποιον ἀντιπροσωπεύει ἀξίαν εἰσαγωγῶν σχεδὸν πέντε καὶ ἡμίσεος μηνῶν. Οὕτω παρὰ τὴν ἀξίησιν τῶν εἰσαγωγῶν καὶ τὴν διευρύνειν τοῦ ἐμπορικοῦ ἐλλείμματος, ἡ συναλλαγματικὴ θέσις τῆς χώρας παραμένει ἰσχυρά. Δέον ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ διατήρησις τῆς συναλλαγματικῆς ἰσχύος τῆς χώρας μετὰ τὴν προοπτικὴν ταχείας ἀξίησεως τῶν εἰσαγωγῶν ἐπιβάλλει προοδευτικὴν ἀξίησιν τοῦ συναλλαγματικοῦ ἀποθέματος, οὕτως ὥστε ἡ σχέση αὐτοῦ πρὸς τὰς εἰσαγωγὰς νὰ παραμένῃ ἐντὸς τῶν ὁρίων τὰ ὅποια θεωροῦνται διεθνῶς ὡς ἱκανοποιητικὰ καὶ νὰ διατηρῆται ἀμείωτος ἡ ἐμπιστοσύνη εἰς τὴν δυνατότητα ἐξασφαλίσεως τοῦ ὁμαλοῦ ἀνεφοδιασμοῦ τῆς οἰκονομίας ὑπὸ καθεστῶς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου.

Διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐπαρκείας τῶν συναλλαγματικῶν διαθεσίμων δέον ἐπίσης νὰ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ ὕψος τῶν ἐν γένει συναλλαγματικῶν ὑποχρεώσεων. Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ συναλλαγματικὴ θέσις τῆς χώρας εἶναι ἀσφαλής. Τὸ σύνολον τῶν εἰς συνάλλαγμα ὑποχρεώσεων πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν — βραχυπροθέσμων καὶ μακροπροθέσμων — ἀνῆρχετο κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1961 εἰς 310 ἑκατ. δολλ. Ἐκ τούτων αἱ λήγουσαι ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους ὑπολογίζονται εἰς 135 ἑκατ. δολλ., συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἐξ ἐμπορικῶν πιστώσεων ὑποχρεώσεων, αἱ ὁποῖαι κατὰ κανόνα ἀνανεοῦνται, ὡς καὶ ἐκ καταθέσεων τοῦ Ν.Δ. 2687, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι εὐλογον νὰ ἀναμείνεται ὅτι θὰ ἀναληφθοῦν ἐξ ὀλοκλήρου.

Ἡ ἀξίησις τῶν εἰς συνάλλαγμα ὑποχρεώσεων ἰδίᾳ κατὰ τὸ 1961 ὀφείλεται κατὰ κύριον λόγον εἰς ἀξίησιν τῶν μακροπροθέσμων ὑποχρεώσεων, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ αὐτῆς ἐπῆλθεν οὐσιώδης βελτίωσις εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ συνόλου τούτων, ἐν συγκρίσει πρὸς προηγούμενα ἔτη. Ἡ ἐξέλιξις ὅμως αὐτῆ εἶναι εὐνοϊκὴ μόνον ἐντὸς προοπτικῆς ἀξίησεως τῶν συναλλαγματικῶν πόρων τῆς χώρας, δεδομένου ὅτι ἡ ἀξίησις τῶν μακροπροθέσμων συναλλαγματικῶν ὑποχρεώσεων σημαίνει ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει χρονικὴν μετάθεσιν πληρωμῶν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἠξένημένην ἐπιβαρύνειν τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν εἰς τὸ μέλλον. Ἡ διατήρησις συνεπῶς εἰς τὸ μέλλον τῆς συναλλαγματικῆς ἰσχύος τῆς χώρας ἐπιβάλλει, ἡ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀντιληψίσεως κεφαλαίων νὰ περιορισθῇ κυρίως εἰς ἐπιχειρηματικὰ κεφάλαια ἐπενδύόμενα ἰδίως εἰς ἐξαγωγικὰς δραστηριότητας καὶ εἰς δανεισμόν διὰ τὴν χρηματοδότησιν κατὰ κύριον λόγον τῶν εἰς ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα δαπανῶν δι' ἔργα, τὰ ὅποια παρουσιάζουν δυνατότητας θετικῆς συμβολῆς εἰς τὴν ἀξίησιν τῶν συναλλαγματικῶν πόρων τῆς χώρας.

Ἡ διὰ δανειακῶν κεφαλαίων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ χρηματοδότησεως δαπανῶν εἰς δραχμὰς καὶ δι' ἔργα τὰ ὅποια δὲν συμβάλλουν αἰσθητῶς εἰς τὴν ὄργανικὴν βελτίωσιν τοῦ ἰσοζυγίου τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν δέον κατ' ἀρχὴν νὰ ἀποφεύγεται, διότι συνεπάγεται σοβαροὺς κινδύνους διὰ τὴν μελλοντικὴν ἰσορροπίαν τοῦ ἰσοζυγίου τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν καὶ τὴν διατήρησιν τῆς νομοματικῆς σταθερότητος. Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι χῶραι, αἱ ὁποῖαι ἠγγύησαν τὰ κριτήρια ταῦτα καὶ ἐδανείσθησαν εἰς μεγάλῃν ἔκτασιν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τὴν χρηματοδότησιν δαπανῶν εἰς ἐγχώριον νόμισμα, ὠδηγήθησαν ὄχι μόνον εἰς εὐρείας ἐκτάσεως οἰκονομικὴν ἀστάθειαν ἀλλὰ καὶ εἰς πλήρες οἰκονομικὸν καὶ συναλλαγματικὸν ἀδιέξοδον.

V. Κατευθύνσεις καὶ προβλήματα πιστωτικῆς πολιτικῆς

1. Βασικαὶ ἀρχαὶ πιστωτικῆς πολιτικῆς

Ἐτοπίσθη ἐπανειλημμένως εἰς τὸ παρελθὸν ὅτι ἡ πιστωτικὴ πολιτικὴ, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν φορολογικὴν καὶ γενικώτερον τὴν δημοσιονομικὴν πολιτικὴν, ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον ὄργανον διὰ τὴν παραγωγικὴν κινητοποίησιν καὶ ἀνάπτυξιν μιᾶς χώρας μετὰ ἰδιοτυπίαν καὶ τὰ προβλήματα τὰ ὅποια παρουσιάζει ἡ Ἑλλάς. Ἡ συμβολὴ τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς ὑπῆρξεν ἀποφασιστικὴ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὴν ἀποκατάστασιν ὁμαλότητος εἰς τὰς πιστωτικὰς συνθήκας, τὴν παγίωσιν τῆς νομοματικῆς σταθερότητος καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς. Σημαντικὴ δύναται νὰ εἶναι ἐπίσης ἡ συμβολὴ τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ἀντιμε-

τόπιον τῶν προβλημάτων ἀναδιάρθρωσεως καὶ ἐπιταχύνσεως τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας εἰς τὸ πλαίστον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος.

Αἱ κύριαι ἐπιδιώξεις τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπῆρξαν ἡ ἀξίησις καὶ τῆς ἀποταμιεύσεως καὶ ἡ συγκέντρωσις ἐνὸς μεγαλύτερου τμήματος αὐτῆς εἰς τὰς τραπεζὰς καὶ τὴν ἀγορὰν κεφαλαίου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν καθαρῶς παραγωγικῶν δραστηριοτήτων. Παράλληλον ἐπιδιώξιν ἀποτελεῖ ὁ περιορισμὸς τῆς διαρροῆς τραπεζικῶν πιστώσεων πρὸς καταναλωτικὸν σκοπὸν καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν χρηματοδότησιν εἰσαγωγῶν μὴ ἀπαραίτητων εἰδῶν. Διατυπώσονται ἐνίοτε ἢ ἀποφίς, ὅτι ὁ πιστωτικὸς ἔλεγχος βάσει τῶν ἀνωτέρω κριτηρίων δὲν εἶναι πάντοτε ἀποτελεσματικὸς, διότι διὰ τῆς ὑποκαταστάσεως ἰδίων διαθεσίμων διὰ πιστωτικῶν μέσων δημιουργοῦνται δυνατότητες διαρροῆς τραπεζικῶν χορηγήσεων πρὸς μὴ ἐπιθυμητὰς κατευθύνσεις. Μολοντί τοιοῦτου εἶδους διαρροαὶ εἶναι μέχρις ὀρισμένου βαθμοῦ πράγματι ἀναπότρεπτοι, εἶναι βέβαιοι ὅτι ἡ ἀσκηθεῖσα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη πιστωτικὴ πολιτικὴ συνέβαλεν εἰς τὴν συγκράτησιν τῆς ἀξίησεως τῆς καταναλώσεως καὶ τῶν εἰσαγωγῶν καὶ προήγαγε τὴν ἐθνικὴν παραγωγὴν. Ἐφ' ὅσον δὲ ἐπιδιώκεται ἡ μεγίστη δυνατὴ ἐπέκτασις τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων, ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἐπιτακτικῶς ἀναγκαῖα ἡ συνέχισις τῆς ἐφαρμοζομένης πιστωτικῆς πολιτικῆς προσαρμοζομένης εἰς τοὺς νέους προσανατολισμοὺς τῆς οἰκονομικῆς προσπάθειας.

Παραμένει ἐπιμένως ὡς βασικὴ ἐπιδιώξις ἡ ταχύτερα δυνατὴ ἀξίησις τῆς συνολικῆς ἀποταμιεύσεως καὶ ἡ συγκέντρωσις συνεχῶς ἀξιοπομένου τμήματος αὐτῆς εἰς ἐλεγχόμενους ἀγωγούς, δηλαδὴ κυρίως εἰς τὰς τραπεζὰς καὶ τὴν ἀγορὰν κεφαλαίου. Συγχρόνως ὅμως ἀποκτᾷ ὅπως ἰδιαίτερον σημασίαν ἡ προσέλευσις τῶν ἀποταμιεύσεων εἰς μακροτέρας διάρκειας τοποθετήσεις, ἰδίως εἰς προθεσμιακὰς καταθέσεις, ὁμολογίας καὶ μετοχὰς. Τοῦτο διευκολύνεται καὶ ἀπὸ τὴν παρούσαν διάρθρωσιν τῶν ἐπιτοκίων τῶν ἐπὶ μέρους κατηγοριῶν καταθέσεων καὶ τῆς κεφαλαιαγορᾶς. Πρὸς τὴν αὐτὴν κατευθύνσιν εἶναι δυνατόν νὰ συμβάλουν ἐπίσης τὰ προτεινόμενα κατωτέρω μέτρα διὰ τὴν δραστηριοποίησιν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς κεφαλαιαγορᾶς.

Διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ πιστωτικοῦ μηχανισμοῦ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς παραγωγῆς ἐξαγωγίμων ἰδίων προϊόντων εἶναι ἀναγκαῖα ἡ αὐστηρὰ τήρησις τῶν καθοριζομένων ὑπὸ τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς πιστωτικῶν κανόνων. Μόνον οὕτω δημιουργοῦνται ἐπαρκῆ περιθώρια διὰ τὴν χρηματοδότησιν τῶν παραγωγικῶν δραστηριοτήτων, ἐνῶ συγχρόνως καθίσταται ἀποτελεσματικὴ ἡ ἐνδοτικώτερα πιστωτικὴ μεταχειρίσις τῶν περιπτώσεων, αἱ ὅσαι εὐρίσκονται ἐν ἄριστῳ πρὸς τὰς γενικωτέρας ἐπιδιώξεις τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ πρωτίστως τῆς παραγωγῆς πρὸς ἐξαγωγήν. Δὲν εἶναι ἐπιμένως δυνατόν νὰ ἀναμένεται χαλάρωσις τῶν βασικῶν κανόνων ἐλέγχου τῆς πίστωσης. Ἀντιθέτως αἱ ἐμπορικαὶ τράπεζαι ὡς φορεῖς τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς εἶναι ἀνάγκη νὰ παρακολουθοῦν καὶ ἐποπτεύουν μετὰ μεγαλύτερας ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὴν τήρησιν τῶν ἀποφάσεων τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ νὰ καθοδηγοῦν τὰς δανειζομένας ἐπιχειρήσεις. Καθ' ὃ δὲ μέτρον ἡ δραστηριότης τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν θὰ προσαρμόζεται πλεονάζον πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς θὰ εἶναι δυνατόν νὰ πληροῦσθῃ ἡ μετάθεσις εἰς αὐτὰς καὶ ἄλλων ἀρμοδιοτήτων ὑπευθύνου ἀξιολογήσεως τῶν συγκεκριμένων περιπτώσεων.

Διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀνταγωνιστικότητος τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας καὶ τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς προσαρμογῆς αὐτῆς πρὸς τὰς διαμορφουμένας νέας συνθήκας ἐκ τῆς συνδέσεως μετὰ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος εἶναι ἀποφασιστικῆς σημασίας ἡ ἐξασφάλισις πλέον αὐτοματοῦ καὶ ἐνσυνειδήτου πειθαρχίας εἰς τὴν ἐν γένει πιστωτικὴν λειτουργίαν. Αἱ πάσης φύσεως ἐπιβαρύνσεις κατὰ τὸν δανεισμὸν ἐνδείκνυται νὰ περιορισθοῦν εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ νὰ ἐπιτευχθῇ ἀπλούστευσις τῶν διατυπώσεων. Συγχρόνως εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἐξασφάλισις εἰς τὸν μεγαλύτερον δυνατόν βαθμὸν τῆς συνεπείας καὶ ἐμπροθέσμου ἐκτελέσεως τῶν ἀναλαμβανομένων ὑποχρεώσεων. Ἐἰς τοῦτο δύναται νὰ συμβάλῃ καὶ ἡ μείωσις τῶν ἐξόδων διὰ τὴν σύστασιν ὑποθήκων, καθὼς καὶ ἡ ἐξασφάλισις τῆς ταχείας καὶ τῆς πληρεστέρας δυνατῆς ἱκανοποιήσεως τῶν κληρῶν ἐκ τοῦ προϋόντος ἐκποιήσεως τῶν ἐνυποθήκων περσοσιακῶν στοιχείων. Οὕτω θὰ ἐνδυναμωθῶνται οἱ ἐπιτόκοι, θὰ καταστήθῃ εὐχερύτερα ἡ ἀντιληψις κεφαλαίων, ἀλλὰ καὶ ἀσφαλέςτερον καὶ ταχύτερον ἡ ὅλη διαδικασία τῶν συναλλαγῶν.

ΕΝΟΠΙΩΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

(Υπόλοιπα τέλους περιόδου εις έκατομύρια δραχμών)

	1957	1958	1959	1960	1961
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ					
1. Ταμείον	253,1	303,8	309,4	300,7	335,9
2. Καταθέσεις εις Τράπεζαν Ελλάδος	1.218,2	1.680,7	2.441,5	1.541,6	2.036,8
3. Έξωτερικόν συνάλλαγμα	121,3	154,9	177,3	271,0	351,2
4. Έγγραφα γραμμάτια Δημοσίου	—	115,4	1.400,9	2.331,4	2.408,4
5. Πιστώσεις	7.652,6	9.365,8	10.120,2	12.431,8	14.212,8
α. Γραμμάτια αναπροεφλήσιμα εις Τράπεζαν Έλ- λάδος	889,7	863,0	875,3	744,8	628,4
β. Προεφλήσεις και χορηγήσεις έναντι γραμμα- τίων μέχρις 63 ημερών	1.087,7	1.189,9	2.439,2	3.076,8	3.523,7
γ. Λοιπά χορηγήσεις μέχρις 6 μηνών	3.711,1	4.427,8	3.297,3	3.968,8	4.687,6
δ. Χορηγήσεις διαρκείας 1-3 6τών	1.516,3	2.136,1	2.443,9	2.846,6	3.126,3
ε. Χορηγήσεις διαρκείας 3 5 6τών	430,2	603,2	763,6	1.191,8	1.271,1
στ. Χορηγήσεις δι' 6γκαταστάσεις διαρκείας 5 6τών και άνω (1)	17,6	152,8	300,9	603,0	975,7
6. Χρ66γραφα (μετοχαι και 6μολογίαι)	590,1	611,2	663,8	808,7	919,5
α. Δημοσίου	23,7	22,2	22,8	22,9	38,1
β. Δημοσίων επιχειρήσεων	28,6	73,4	73,4	101,6	93,4
γ. Ύδωτικων επιχειρήσεων	457,3	435,2	487,2	596,2	701,4
δ. Έξωτερικ66	80,5	80,4	80,4	88,0	86,6
7. Δάνεια 6κ κεφαλαίων Ο.Χ.Ο.Α.	853,6	904,0	984,4	985,7	948,9
8. Κτίρια και 6γκαταστάσεις	622,7	690,0	702,0	736,0	792,8

9. "Ετερα στοιχεία ένεργητικού

Σύνολον ένεργητικού—παθητικού

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

	760,2	773,0	1.020,5	1.044,0	1.581,8
1. Καταθέσεις όψεως	12.071,8	14.598,8	17.820,0	20.450,9	23.588,1
α. Ίδιωτών	2.461,5	2.673,3	3.193,9	3.699,7	4.173,5
β. Δημοσίων όργανισμών	2.151,0	2.303,2	2.767,3	3.220,2	3.613,0
γ. Δημοσίων επιχειρήσεων	161,5	164,3	107,5	168,4	170,2
δ. Ειδικών πιστωτικών όργανισμών	64,9	68,0	91,2	147,7	222,1
ε. Ειδικών πιστωτικών όργανισμών	84,1	132,8	227,9	163,4	168,2
2. Καταθέσεις ταμεινηγόρου	3.197,3	4.388,5	6.488,1	8.127,7	9.346,9
3. Καταθέσεις προθεσμίας	1.722,8	2.565,7	2.942,7	2.684,0	3.249,9
α. Ίδιωτών	604,4	1.077,3	1.240,7	1.064,1	1.417,7
β. Δημοσίων όργανισμών	95,7	105,0	83,7	112,2	197,7
γ. Ειδικών πιστωτικών όργανισμών (2)	682,2	909,9	1.175,0	1.154,9	1.131,8
δ. Καταθέσεις εις συνάλλαγμα (3)	340,5	473,5	443,3	352,8	502,7
4. Καταθέσεις δεσμευμένα κλπ.	741,1	804,8	918,0	969,4	1.189,1
5. Πιστώσεις Τραπεζής Ελλάδος	1.166,6	1.042,9	878,5	990,9	1.405,4
α. Έκ κεφαλαίων δημοσίων όργανισμών	823,2	857,1	819,0	844,0	990,7
β. Λοιπά	343,4	185,8	59,5	146,9	414,7
6. Κεφάλαια Ο.Χ.Ο.Α.	853,6	904,0	984,4	985,7	948,9
7. Κεφάλαια και άποθεματικά	811,1	846,6	872,2	904,8	1.044,9
8. "Ετερα στοιχεία παθητικού	1.117,8	1.373,0	1.542,2	2.088,7	2.229,5

1) Περιλαμβάνονται και τινες χορηγήσεις διαρκείας μικρότερας των 5 έτων.

2) Κυρίως υπό των Ταχυδρομικών Ταμεινηγρίων.

3) Κυρίως δυνάμει του Ν.Α. 2687/53.

2. Κριτήρια τραπεζικής χρηματοδότησεως

Ἡ ἔκτασις καὶ ἡ μορφή τοῦ τραπεζικοῦ δανεισμοῦ ἐνδείκνυται νὰ προσαρμόζονται πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸ μέγεθος τῆς καταβαλλομένης παραγωγικῆς προσπάθειας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν εἰς κεφάλαια συμμετοχὴν τῶν ἰδίων τῶν ἐπιχειρηματιῶν. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐσημειώθη τάσις ὑπερδανεισμοῦ πολλῶν ἐπιχειρήσεων μὲ παράλληλον διαρροὴν πιστώσεων καὶ ὑπέρμετρον ἐπέκτασιν τῶν ἐπὶ πιστώσει πωλήσεων. Αἱ ἐξελίξεις αὐταὶ δὲν εἶναι υγιεῖς καὶ πρέπει ἀποφασιστικῶς νὰ συγκρατηθοῦν καὶ περιορισθοῦν, διότι ὀδηγοῦν εἰς ἀνωμαλίας τόσοσιν διὰ τὴν ἐπιχειρηματικὴν δραστηριότητα ὅσων καὶ διὰ τὰς τραπεζίας. Ἰδιαίτερα προσοχὴ πρέπει νὰ δοθῇ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς κεφαλαιακῆς συγκροτήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Αἱ τράπεζαι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιμείνουν ἐπὶ συγκεκριμένων προγραμμάτων πιστωτικῆς ἐξυγιάνσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸν τεχνικὸν ἐκσυγχρονισμόν καὶ ἐνδεχομένως τὴν επέκτασιν αὐτῶν. Ἡ συστηματικὴ ὀργάνωσις, ἡ ὀρθὴ κεφαλαιακὴ συγκρότησις καὶ ἡ καλὴ διοίκησις τῶν ἐπιχειρήσεων, ὡς καὶ αἱ υγιεῖς πρωτοβουλίαι ἀποτελοῦν μεγαλύτεραν ἐγγύησιν διὰ τὰς τραπεζίας παρ' ὅσων αἱ ἐμπράγματα ἀσφάλειαι.

Διὰ τὴν συγκράτησιν τῆς ἐπέκτασεως τῶν ἐπὶ πιστώσει πωλήσεων καὶ γενικώτερον διὰ τὴν ἀποφυγὴν διαρροῶν πρὸς ἀνεπιθυμητοῦς κατευθύνσεις ἐνδείκνυται ὁ τραπεζικὸς δανεισμὸς νὰ στηριχθῇ ἐκ νέου ὁλοπῶς καὶ περισσότερο ἐπὶ προεξοφλήσεων ἢ χορηγήσεων ἔναντι προεξοφλήσιμων συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων βραχείας διαρκείας προερχομένων ἐξ ἐμπορικῶν συναλλαγῶν. Αἱ λοιπαὶ μορφαὶ χρηματοδότησεως πρὸς τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν βιοτεχνίαν εἶναι ἐπίσης ἀνάγκη νὰ συνδέωνται στενώτερον καὶ αὐστηρότερον μὲ τὴν ἐπιχειρηματικὴν δραστηριότητα. Γενικὴν ἀρχὴν πρέπει ν' ἀποτελῇ ἡ ἐνίσχυσις δι' ὄλων τῶν μέσων τῶν ἀναπτυσσομένων ἐπὶ υγιῶν ἁράσεων ἐπιχειρήσεων.

Αἱ ἐξελίξεις τῶν τελευταίων ἐτῶν ἐξασφαλίζουν εἰς τὰς τραπεζίας τὴν ἀπαιτουμένην ἀνέσιν διὰ νὰ ἐφαρμόσουν πολιτικὴν ἐξειδικευμένης διαφορικῆς πιστωτικῆς μεταχειρίσεως ἀναλόγως τῆς συμβολῆς ἐκάστης ἐπιχειρήσεως εἰς τὰς βασικὰς ἐπιδιώξεις τῆς ἐθνικῆς οἰκονομικῆς προσπάθειας. Εἰς τὸ πνεῦμα τοῦτο ἀνταποκρίνεται ἡ προσφάτως ληφθεῖσα ἀπόφασις τῆς Νομισματικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν προνομιανὴν μεταχειρίσιν τῶν ἐξαγωγικῶν ἐπιχειρήσεων. Διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης καθιεροῦνται χαμηλότερα ἐπιτόκια (7% καὶ 5%) διὰ τὰς βιομηχανικὰς καὶ βιοτεχνικὰς ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι, ἐπιτυγχάνουσαι ὀρισμένην ἐξαγωγικὴν ἐπίδοσιν, χαρακτηρίζονται ὡς ἐξαγωγικαί. Τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐν λόγω ἀποφάσεως εἶναι τὰ ἑξῆς:

Π ρ ὶ ο ν : Διὰ τῆς καθιερώσεως χαμηλοτέρων ἐπιτοκίων ἐπιδιώκεται νὰ παρασχεθοῦν ἐπαρκῶς ἰσχυρὰ κίνητρα διὰ τὴν στρόφην τῆς παραγωγῆς πρὸς τὰς ἐξαγωγάς, ἐνῶ συγχρόνως δι' ἄλλης ἀποφάσεως ἐξασφαλίζεται ὑπὸ εθνοϊκῶς ἐπίσης ἔθρους ὁ μακροπρόθεσμος δανεισμὸς διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν καὶ τὸν ἐκσυγχρονισμόν τῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς ἀνάπτυξιν ἐξαγωγῶν.

Δ ε ὕ τ ε ρ ο ν : Διὰ τὸν χαρακτηρισμόν τῶν ἐπιχειρήσεων ὡς ἐξαγωγικῶν λαμβάνονται ὑπ' ὄψει μόνον αἱ ἐξαγωγαὶ τῶν ἔναντι ἐλευθέρου συναλλάγματος ἀνεξαρτήτως χώρας προορισμοῦ. Τοῦτο ἐκρίθη σκόπιμον, διότι αἱ δυσχέρειαί καὶ αἱ δαπάναι διεισδύσεως εἰς τὰς ἀγορὰς πολυμεροῦς διεθνοῦς ἀνταγωνισμοῦ εἶναι πολὺ μεγάλαι, ἐνῶ ἀντιθέτως αἱ ἐξαγωγαὶ εἰς τὸ πλαίσιον διμερῶν ἐμπορικῶν συμφάσεων ἀπολαμβάνουσι διευκολύνσεων, τῶν ὁποίων δὲν τυγχάνουσι αἱ ἔναντι ἐλευθέρου συναλλάγματος ἐξαγωγαί.

Τ ρ ῖ ο ν : Τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὸν χαρακτηρισμόν τῆς ἐπιχειρήσεως ὡς ἐξαγωγικῆς ἐλάχιστον ποσὸν ἐξαγωγῶν, ὀριζόμενον ὡς ποσοστὸν τῶν συνολικῶν πωλήσεων τῆς ἐπιχειρήσεως, εἶναι χαμηλὸν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ἐν συνεχείᾳ δὲ βαίνει βαθμιαίως αὐξάνομενον καὶ καθορίζεται ἀπὸ τοῦ 1966 εἰς ποσοστὸν 20% τῶν πωλήσεων διὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἐπιτοκίου 7% καὶ 25% τῶν πωλήσεων διὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἐπιτοκίου 5%. Διὰ τῶν χαμηλῶν ποσοστῶν τῶν πρῶτων ἐτῶν ἐξασφαλίζεται μεγαλύτερα ἐνίσχυσις τῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ τὴν πρώτην φάσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἀπαιτηθοῦν μεγαλύτεραι δαπάναι καὶ προσπάθειαι διὰ τὴν διεισδύσιν τῶν εἰς τὰς ξένας ἀγορὰς. Διὰ τῆς ἐν συνεχείᾳ θμῶς αὐξήσεως τῶν ποσοστῶν ἢ παρεχομένη ἐνίσχυσις θὰ περιορισθῇ εἰς ἐκείνας τὰς ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ἔχουν πλήρως ἐκσυγχρονισθῇ καὶ θὰ ἔχουν ἐν τῷ

μεταξύ προσαρμόσει τὸ γενικὸν κόστος των εἰς τὰ διεθνή περίπου επίπεδα. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλει τὴν διακοπὴν τῆς παροχῆς τῶν εὐεργετημάτων εἰς ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν θὰ ἐπιτύχουν τὴν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἀπαιτουμένην ἀξίησιν τῶν ἐξαγωγῶν των. Ἐπιτρέπεται ὅμως ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ἔνδεχομένης υπερβαλλούσης ἐξαγωγικῆς ἐπιδόσεως εἰς ἓν ἔτος εἰς τὴν ἐξαγωγικὴν ἐπίδοσιν τοῦ προηγουμένου ἢ τοῦ ἐπομένου ἔτους καὶ τοῦτο εἶναι οὐσιώδες, διότι σημαίνει ὅτι ἀξιοποιεῖται πᾶν ἀποτέλεσμα τῆς ἐξαγωγικῆς προσπάθειας.

Τ ἔ τ α ρ τ ο ν : Ἡ ἀπόφασις διὰ λεπτομερειακῶν ρυθμίσεων ἐπιδιώκει ἀφ' ἑνὸς τὸν σαφῆ διαφορισμὸν τῶν ἐξαγωγικῶν ἀπὸ τὰς μὴ ἐξαγωγικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἐξασφάλισιν ἐλαστικότητος εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὅλου συστήματος, πάντοτε ὅμως ὑπὲρ τῶν ἐπιχειρήσεων, αἱ ὁποῖαι ἀποδεδειγμένως προσανατολιζοῦνται πρὸς τὰς ἐξαγωγὰς.

Π ἔ μ π τ ο ν : Πρὸς ἀποφυγὴν εὐνοϊκωτέρας μεταχειρίσεως τῶν υπερδανεισμένων ἐπιχειρήσεων καθωρίσθη ὅτι τὰ χαμηλότερα ἐπιτόκια θὰ ἐφαρμίζονται ἐπὶ ποσοῦ τραπεζικῆς χρηματοδοτήσεως μὴ υπερβαίνοντος κατ' ἀνώτατον ὄριον τὸ διπλάσιον τοῦ ἰδίου κεφαλαίου τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐπίσης εἰς ἐπιχειρήσεις μὲ μικρὸν δανεισμὸν παρεσχέθη ἔτι εὐνοϊκωτέρα μεταχειρίσεις.

Ἐ κ τ ο ν : Ἐϋνοϊκωτέρα μεταχειρίσεις καθιεροῦνται καὶ διὰ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ πραγματοποιήσουν ἐξαγωγὰς βιομηχανικῶν ἢ βιοτεχνικῶν προϊόντων. Ἡ ρύθμις αὕτη ἀποβλέπει εἰς τὴν ὑποκίνησιν ἐξαγωγικῶν πρωτοβουλιῶν καὶ τὴν ἀξιοποίησιν τῶν δυνατοτήτων καὶ τῶν ἐπαφῶν τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων μετ' ἀντιστοίχων οἰκῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ.

3. Μακροπρόθεσμος δανεισμὸς

Ἐπὶ τὰς ἑλληνικὰς συνθήκας καὶ συγκεκριμένως λόγῳ τῆς περιορισμένης μέχρι τοῦδε ἀναπτύξεως τῆς κεφαλαιαγορᾶς, τῆς ἐπικρατήσεως τῆς μικρᾶς ἐπιχειρήσεως εἰς τὴν βιομηχανίαν καὶ τῆς συγκεντρώσεως μεγάλου τμήματος τῶν ἀποταμιεύσεων εἰς τὰς ἐμπορικὰς τραπεζάς, εἶναι δυνατὴ καὶ ἀναγκαῖα ἡ ἀνάπτυξις τῆς δραστηριότητος τῶν τραπεζῶν καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς μακροπρόθεσμου χρηματοδοτήσεως. Ἐφ' ὅσον δὲ αἱ μακροπρόθεσμοι τοποθετήσεις διατηροῦνται ἐντὸς ὀρισμένων ὁρίων, ὅχι μόνον δὲν περιορίζεται, ἀλλ' ἀντιθέτως ἐνισχύεται ἡ ἀσφάλεια τῶν τραπεζῶν, δεδομένου ὅτι ἡ πρόωθσις τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἀποτελεῖ τὴν βασικὴν προϋπόθεσιν καὶ τὸν κυριώτερον παράγοντα βελτιώσεως τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τῶν πιστωτικῶν ἰδρυμάτων. Συμφώνως πρὸς τὰ ἤδη ἰσχύοντα τὸ 15% τοῦ συνόλου τῶν εἰς τὰς ἐμπορικὰς τραπεζὰς καταθέσεων τίθεται κατὰ μέρος πρὸς χρησιμοποίησιν εἰς μακροπρόθεσμα δάνεια, κυρίως διὰ παγίως ἐγκαταστάσεις πρὸς ἐπεκτεινομένας, ἐκσυγχρονιζόμενας ἢ νεοῖδρυμένας ἐπιχειρήσεις. Ἐπιτρέπεται ἐπίσης εἰς τὰς τραπεζὰς νὰ προβαίνουν εἰς ἐπενδύσεις εἰς μετοχὰς νεοῖδρυμένων παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων μέχρι ποσοῦ ἀντιστοιχοῦντος εἰς τὸ 5% τῶν καταθέσεων των. Ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων παρέχονται εὐρεῖα τῶν ἠξιεμένων ἀναπτύξεως ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν πρωτοβουλιῶν καὶ δραστηριότητων, αἱ ὁποῖαι ὅμως εἶναι ἀπαραίτητον νὰ συνδυάζονται κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ μὲ τὴν δραστηριότητα τοῦ Ο.Χ.Ο.Α. καὶ τοῦ Ο.Β.Α. Ὡς ἐτονίσθη καὶ ἄλλοτε δὲν ὑφίσταται ἐπικάλυψις μεταξὺ τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν καὶ τῶν ἐν λόγῳ ἐξειδικευμένων ὀργανισμῶν, ἀλλ' ἀντιθέτως ἀλληλοσυμπλήρωσις τοῦ ἔργου αὐτῶν.

Ὁ Ο.Χ.Ο.Α. εἶναι καὶ πρέπει νὰ παραμείνῃ πιστωτικὸς ὀργανισμὸς κατεθῶνων κινδύνων τοῦς ὁποῖους δραστηριότητά του πρὸς χρηματοδοτήσεις, αἱ ὁποῖαι λόγῳ τῶν ἠξιεμένων κινδύνων καὶ ἀναληφθῶν ὑπὸ τῶν συνεπάρχων ἢ τῶν εἰδικῶν ὄρων τοῦς ὁποῖους ἀπαιτοῦν δὲν δύνανται ν' ἀναληφθῶν ὑπὸ τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν. Ἐπὶ πλέον ὁ Ο.Χ.Ο.Α., καταλλήλως ἀναδιοργανούμενος καὶ ἐνισχυόμενος διὰ προσθέτων δανειακῶν κεφαλαίων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ τοῦ ἐσωτερικοῦ, εἶναι σκόπιμον νὰ καταστή κεντρικὸν ὄργανον μακροπρόθεσμου πίστεως.

Ὁ Ο.Β.Α. ἀποτελεῖ ὀργανισμὸν προώθησεως ἐπιχειρηματικῶν δραστηριοτήτων καὶ συμμετοχῆς εἰς τὸ κεφάλαιον νεοῖδρυμένων, ἐπεκτεινομένων ἢ ἐκσυγχρονιζόμενων ἐπιχειρήσεων. Διὰ τὴν διεύρυσιν καὶ ἐπέκτασιν τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος μὲ προσανατολισμὸν κυρίως πρὸς τὰς ἐξαγωγὰς ἢ ἀνάληψις εἰς εὐρείαν ἔκτασιν πρωτοβουλιῶν ὑπὸ τοῦ Ο.Β.Α. ἐν συνεργασίᾳ μὲ

έλληδικές και ξένες επιχειρήσεις είναι πρωταρχικής σημασίας και επείγουσα. Η διαδικασία αυτή δύναται αποφασιστικώς να συμβάλει εις την προαγωγήν της ανταγωνιστικότητος των υφισταμένων επιχειρήσεων και την δημιουργίαν νέων μονάδων εις νέους ή και ήδη υπάρχοντας κλάδους. Το έργον και η συμβολή τοῦ Ο.Β.Α. αναφέρεται πρωτίστως εις την διαμόρφωσιν συνεργασιών μεταξὺ επιχειρηματικῶν ἢ τεχνικῶν οἰκῶν και εις τὴν ὀργάνωσιν και κεφαλαιοδότησιν τῆς ἀναλαμβανομένης πρωτοβουλίας, τῆς ὁποίας ἡ πιστοδότησις — μακροπρόθεσμος και τρέχουσα — θὰ πραγματοποιοῖται διὰ τῶν λοιπῶν ἀγωγῶν. Ὑψίσταται ἐπομένως ἐνρὸν πεδῖον συνεργασίας μεταξὺ Ο.Β.Α. και πιστοδοτικῶν ὀργανισμῶν, οἱ ὅποιοι παρέχοντες κυρίως δανειακά κεφάλαια θὰ συμπληρῶνουν τὸ ἔργον τοῦ Ο.Β.Α.

Διὰ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὀργανώσεως τῆς μακροπρόθεσμου πίστεως δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐπαρκῆς και ὑπὸ εὐνοϊκοῦς ἔρους χρηματοδοτήσις πάσης ὑγιούς και σοβαρᾶς επιχειρηματικῆς πρωτοβουλίας, ἡ ὁποία θὰ εἶναι δυνατόν νὰ τύχη και συντονισμένης ἐνισχύσεως ἐκ περισσοτέρων τῆς μιᾶς πηγῶν, ἔστω και ἐὰν ἡ συμμετοχὴ τῶν επιχειρηματικῶν κεφαλαίων εἶναι περιορισμένη.

Τὰς ὡς ἄνω ἀρχὰς καθιερώνει πρόσφατος ἀπόφασις τῆς Νομοματικῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τῆς ὁποίας καθορίζονται αἱ προϋποθέσεις χορηγήσεως μακροπρόθεσμων δανείων και ἡ διακριτικὴ μεταχειρίσις τῶν ἐξαγωγικῶν επιχειρήσεων. Κύρια σημεῖα τῆς ἀποφάσεως ταύτης εἶναι τὰ ἑξῆς:

Π ρ ὦ τ ο ν: Προϋπόθεσις διὰ τὴν χορήγησιν μακροπρόθεσμων δανείων εἶναι ἡ ὑπαρξίς πλήρους οικονομικοτεχνικῆς μελέτης, ἐκ τῆς ὁποίας νὰ προκύπτῃ ὅτι ἡ ἐπιχείρησις ὀργανοῦται ἐπὶ συγχρόνων βάσεων και εἶναι ἱκανὴ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν διεθνή ανταγωνισμόν. Πρὸς διευκόλυνσιν μεμονωμένων ἢ ἑμάδων επιχειρήσεων διὰ τὴν σύνταξιν ἀρτίων οικονομικοτεχνικῶν μελετῶν ὁ Ο.Χ.Ο.Α. ἀπεφάσισε νὰ χορηγῇ μακροπρόθεσμα δάνεια πρὸς ἐπιτόκιον 2% διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν σχετικῶν δαπανῶν.

Δ ε ὑ τ ε ρ ο ν: Εἰς τὰς ὡς ἄνω ἐπιχειρήσεις ἐξασφαλίζεται χρηματοδοτήσις διὰ ποσοστὸν 70% — ἢ και ὑψηλότερον εις ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις — τῆς δαπάνης διὰ τὰς ἐγκαταστάσεις και τῶν ἀναγκῶν εις μόνιμα κεφάλαια κινήσεως.

Τ ρ ῖ τ ο ν: Διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις τὰς πραγματοποιούσας ἐξαγωγὰς μεγάλου ποσοστοῦ τῆς παραγωγῆς των τὸ ἐπιτόκιον τῶν ὡς ἄνω δανείων μειοῦται εις 5% ἢ και 4%. Ἡ μείωσις τῶν ἐπιτοκίων ἀποτελεῖ κίνητρον, ἀλλὰ και ἀναγκαίαν ἐνίσχυσιν πρὸς συμπέσιν τοῦ παραγωγικοῦ κόστους εις διεθνή ἐπίπεδα, διὰ τὴν ὁποίαν ἡ πραγματοποιήσις ἐξαγωγῶν ἀποτελεῖ ἀδιάφυστον ἀπόδειξιν.

4. Τὸ πρόβλημα τῆς ἀγροτικῆς πίστεως

Τὸ πρόβλημα τῆς ἀγροτικῆς πίστεως εἶναι ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων ὑψίστης σημασίας, λόγῳ δὲ τῆς ἰδιωτικῆς του πρέπει νὰ τύχη ἰδιαίτερης προσοχῆς. Ἡ χρηματοδοτήσις τῆς καταβαλλομένης εις τὸν ἀγροτικὸν τομέα προσπάθειας ἐνδιαφέρει τὸ ἦμισον σχεδὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας και συνδέεται στενῶς μὲ τὴν βασικὴν ἐπιδίωξιν ἀναδιαρθρώσεως και ἀναπτύξεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Ἀποτελεῖ ἐπίσης βαρύνοντα παράγοντα τῶν νομιματικῶν και πιστωτικῶν ἐξελίξεων, διότι τὸ σύνολον τῶν ἀγροτικῶν χορηγήσεων πλησιάζει τὰ 10 δισεκ. δρχ. και ἀντιπροσωπεύει σχεδὸν τὸ ἓν τρίτον τῆς συνολικῆς χρηματοδοτήσεως τῆς οικονομίας.

Ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα εἶναι ὑπερμέτρως ἐξηρητημένη ἐκ κεφαλαίων τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1961 ἐκ τοῦ συνόλου τῶν χορηγήσεων αὐτῆς 5.600 ἑκατ. δρχ. ἢ τὸ 60% περίπου προήρχοντο ἐκ κεφαλαίων τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου. Διὰ προσφάτου συμφωνίας μεταξὺ τῶν κυβερνήσεων τῆς Ἑλλάδος και τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἐξησφαλίσθη ἡ κεφαλαιοδότησις τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς διὰ ποσοῦ 1.827 ἑκατ. δρχ., ἀναληφθησομένου τμηματικῶς εις διάστημα τεσσάρων ἐτῶν ἐκ παλαιῶν εις δραχμὰς διαθέσιμων τῆς ἀμερικανικῆς βοηθείας εις τὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ κεφαλαιοδότησις αὕτη πρέπει ν' ἀποτελέσῃ ἀφειτηρίαν διὰ τὴν προσαρμογὴν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς πρὸς ὑγιεστεράς συνθήκας λειτουργίας. Τοῦτο προϋποθέτει πρωτίστως τὴν προσέλκυσιν εις ἐδρεῖαν ἑκτασιν ἰδιωτικῶν καταθέσεων. Πρὸς τοῦτο εἶ-

ναι σκόπιμον να επιτραπῆ εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν νὰ καταβάλλῃ ἠδξῆ μόνον ἐπιτόκιον ἐπὶ τῶν εἰς αὐτὴν καταθέσεων ταμειουθρίου. Δὲν εἶναι ἄνευ σημασίας ἡ παρατήρησις ὅτι προπολεμικῶς αἱ παρὰ τῆ Ἀγροτικῆ Τράπεζῃ καταθέσεις ἀντεπροσώπευον ποσοστὸν 75% τοῦ συνόλου τῶν χορηγήσεως τῆς, ἐνθὺ σήμερον ἀνέρχονται εἰς ποσοστὸν μόλις 10%. Εἶναι ἐπίσης δυνατὸν ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα νὰ ἀποβλέψῃ καὶ εἰς τὴν ἀντληθῆν κεφαλαίων καὶ ἐξ ἄλλων ὑγιῶν πηγῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Καθ' ὃ μέτρον δὲ τὰ ἐκ τῶν πηγῶν τούτων προερχόμενα κεφάλαια συνεπάγονται ἐπιβάρυνσιν δυσανάλογον πρὸς τὰ ἐκάστοτε ἐπιτόκια τῶν ἀγροτικῶν χορηγήσεων, θὰ ἦτο ἴσως ἀναγκαῖον νὰ ἀντιμετωπιθῇ ἡ ἀνάληψις μέρους τοῦ βάρους ὑπὸ τοῦ Δημοσίου. Οὕτω θὰ καταστῆ δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθοῦν ὑγιεῖς μέθοδοι χρηματοδοτήσεως τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζῆς, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀποτρέπονται νομισηματικαὶ διαταραχαὶ καὶ ἐκ τούτων δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις καὶ ἐπὶ τοῦ ἀγροτικοῦ κόσμου. Συγχρόνως, πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῆ πλεονοργανικὴ σύνδεσις τῆς δανειακῆς πολιτικῆς τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζῆς μετὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν εὐνοημένων καλλιεργειῶν ἢ ἄλλων ἀγροτικῶν δραστηριοτήτων.

Αἱ μεταρρυθμίσεις αὐταὶ πρέπει νὰ συνδυασθοῦν μετὰ τὴν περισσότερο ἐνεργὸν παρακολούθησιν ὑπὸ τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζῆς τῆς παραγωγικῆς χρησιμοποίησεως τῶν χορηγουμένων δανείων, κατὰ κύριον δὲ λόγον τῶν μέσων καὶ μακροτέρας διαρκείας. Ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα δύναται ἐπίσης νὰ ἀναπτύξῃ πρωτοβουλίας καὶ δραστηριότητα εἰς τὴν ἐπέκτασιν ἢ ἕρπαισιν νέων βιομηχανικῶν ἀγροτικῶν ἐνδιαφερόντων συμμετέχουσα εἰς τὴν αὐξῆσιν ἢ τὴν οὐστάσιν τοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν κεφαλαίου, περαιτέρω δὲ ἐντὸς ὁρίων καὶ εἰς τὴν διὰ μακροπροθέσμων δανείων χρηματοδοτήσιν αὐτῶν. Εἰς τὰς δραστηριότητας αὐτάς εἶναι ἀνάγκη μετὰ προσοχῆς νὰ ἐφαρμοζῶνται αἱ ἐξῆς εἰδικότερα ἀρχαί:

Π ρ ὠ τ ο ν : Ἡ δανειακὴ ἐνίσχυσις ἐκ μέρους τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζῆς εἶναι σκόπιμος μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐξυπηρετοῦνται ἐπαρκῶς ἐξ ἄλλων πηγῶν.

Δ ε ὑ τ ε ρ ο ν : Αἱ ὑπὸ τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζῆς κεφαλαιοδοτούμεναι ἐπιχειρήσεις εἶναι ἀνάγκη νὰ τυγχάνουν τῆς ἰδίας πιστωτικῆς μεταχειρίσεως ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ ἐπιχειρήσεις. Τοῦτο σημαίνει ἐπίσης ὅτι αἱ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ὑπὸ τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζῆς κεφαλαιοδοτούμεναι ἐπιχειρήσεις πρέπει νὰ ἀπευθύνονται διὰ τὰς τρεχούσας πιστωτικὰς τῶν ἀνάγκας εἰς τὰς ἐμπορικὰς τραπεζὰς, αἱ ὁποῖαι χρηματοδοτοῦν τὰς ἀντιστοιχῶν βιομηχανικῶν δραστηριοτήτων. Τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον ὅσον διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν κεφαλαίων ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἰσότητος ὅρων ἀνταγωνισμοῦ καὶ ἐνιαίων κριτηρίων ἐπιχειρηματικῆς ἀποδόσεως καὶ ἐπιτυχίας.

5. Ἀγορὰ κεφαλαίου

Αἱ ὑπάρχουσαι ἐνδείξεις στρωφῆς τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ κοινοῦ πρὸς χρηματιστηριακὰς ἀξίας δικαιολογοῦν τὴν πρόβλεψιν ὅτι θὰ καταστῆ συντόμως δυνατὴ ἢ εἰς εὐραϊκῶν ἔκτασιν κινήσεις ἀποταμιεύσεων μέσῳ τῆς κεφαλαιαγορᾶς. Ἡ ἀνάπτυξις τῆς κεφαλαιαγορᾶς θὰ ἐνισχύσῃ περαιτέρω τὴν τάσιν πρὸς ἀποταμίευσιν, θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν παραγωγικωτέραν χρῆσιμοποίησιν αὐτῆς, θὰ διευκολύνῃ τὴν ἐξυγιάνσιν τῆς κεφαλαιακῆς συγχρόσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἰδίως τὴν διαμόρφωσιν μεγάλων ἐπιχειρηματικῶν μονάδων. Τέλος, θὰ προαγάγῃ τὰς ἀπ' εὐθείας σχέσεις μετὰ τῶν ἐπιχειρηματιῶν καὶ ἀποταμιευτικοῦ κοινοῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ τὸ ἀίσθημα εὐθύνῃς τῶν ἐπιχειρηματιῶν.

Ἀλλὰ καὶ διὰ δύο εἰδικότερους λόγους εἶναι σήμερον ἰδιαιτέρας σημασίας ἡ ἀνάπτυξις τῆς κεφαλαιαγορᾶς. Ἐν πρώτοις, θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξ ὑγιῶν πόρων χρηματοδοτήσιν μέρους τοῦ προγράμματος τῶν κρατικῶν ἐπενδύσεων εἰς ἔργα ὑποδομῆς καὶ θὰ διευκολύνῃ οὕτω ἐμμέσως τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος. Βεβαίως ἡ ἔκτασις τῆς προσφυγῆς τοῦ Δημοσίου εἰς τὴν κεφαλαιαγορὰν πρέπει νὰ γίνεται πάντοτε ἐν ὄψει ὑφισταμένων δυνατοτήτων καὶ τοῦ ἐκδηλουμένου ἐνδιαφέροντος προσφυγῆς εἰς αὐτὴν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ὑποτινῶν καὶ τὰς σημερινὰς συνθήκας, ἄλλεῖψις ἀξιολόγου ἰδιωτικῆς ζήτησεως κεφαλαίων, αἱ ὁμολογιακὰ ἐκδόσεις τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Δ.Ε.Η. καλύπτουν μὲγα τμήμα τῆς κεφαλαιαγορᾶς. Παρα-

μένον όμως επαρκή περιθώρια και δι' εκδόσεις τραπεζικών και ετέρων ιδιωτικών αξιών, λαμβανομένου μάλιστα υπ' όψιν ότι υπάρχουν εδρείαι κατηγορία αποταμιευτών, των οποίων είναι ισχυρόν τὸ ἐνδιαφέρον δι' ιδιωτικούς τίτλους. Δεύτερον, ἡ ἀνάπτυξις τῆς κεφαλαιαγορᾶς θὰ ἐνισχύσῃ τὴν ρευστότητα τῶν τραπεζῶν ἀφ' ἐνὸς διὰ τῆς ἱκανοποιήσεως ἐξ αὐτῆς τῶν εἰς μακροπρόθεσμα κεφάλαια ἀναγκῶν τῶν ἐπιχειρήσεων εἰς εὐρύτεραν ἔκτασιν καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς ρευστότητος τῶν ἐπενδύσεων τῶν τραπεζῶν εἰς χρηματιστηριακούς τίτλους. Παρὰλλήλως παρέχεται εὐχέρεια εἰς τὰς τραπεζὰς νὰ ἀντλοῦν μακροπρόθεσμα κεφάλαια διὰ μετοχικῶν ἢ ὁμολογιακῶν ἐκδόσεων.

Εἶναι ἐπομένως πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τραπεζῶν νὰ συμβάλουν, συνεργαζόμενοι μὲ τὸν Ο.Χ.Ο.Α. καὶ μὲ τὸν Ο.Β.Α., εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κεφαλαιαγορᾶς. Αἱ μικρότεροι, ἀλλὰ πρωτεύοντες καὶ ἐπιτυχεῖς ἐπιχειρήσεις, ἐνισχυόμενοι δανειακῶς ἀπὸ τὰς τραπεζὰς, πρέπει βαθμιαίως νὰ προβάλλωνται εἰς τὴν κεφαλαιαγορὰν ὑπὸ τὴν αἰγίδα καὶ τὴν καθοδήγησιν τῶν τραπεζῶν. Σημαντικὸν μέρος ἐπίσης τῶν ἐργασιῶν τῶν τραπεζῶν εἰς τὸν τομέα τῆς παροχῆς μακροπρόθεσμων κεφαλαίων εἶναι σκόπιμον νὰ λαμβάνῃ τὴν μορφήν ἐπενδύσεων εἰς χρηματιστηριακούς τίτλους. Εἰς ὁρισμένας περιπτώσεις, καὶ ἐφ' ὅσον τοῦτο συνδυάζεται μὲ γενικωτέραν ἐξυγιάνωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι ἐπίσης σκόπιμος ἡ μετατροπὴ μέρους τῶν δανειακῶν υποχρεώσεων εἰς μετοχικὸν κεφάλαιον, τὸ ὅποιον θὰ εἶναι δυνατόν ν' ἀναλαμβάνῃ προσωρινῶς ἢ τράπεζα, βελτιουμένης οὕτω τῆς κεφαλαιακῆς συγκροτήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων.

Διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δραστηριότητος τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν πρὸς τὰς κατευθύνσεις αὐτὰς εἶναι ἀναγκαῖα ἡ αὐξήσις τοῦ μετοχικοῦ τῶν κεφαλαίου, ἡ ὁποία θὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἐνδυνάμωσιν τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος καὶ θὰ καταστήσῃ τοῦτο ἱκανώτερον διὰ τὴν ἀνάληψιν εὐρύτερων πρωτοβουλιῶν τόσο δι' ἐπενδύσεις ὅσον καὶ διὰ μικροτέρας διάρκειας δανειομολῶ. Ἡ αὐξήσις ἐξ ἄλλου τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου τῶν τραπεζῶν θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀπαιτουμένην ἀποκατάστασιν ὁμαλωτέρας σχέσεως ἰδίου κεφαλαίου πρὸς καταθέσεις. Αἱ δύο μεγαλύτεραι ἐμπορικαὶ τράπεζαι προσανατολιζόμεναι ἤδη πρὸς τὴν κατεύθυνσιν οὐσιαστικῆς αὐξήσεως τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου, ἡ ὁποία συγχρόνως θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς προσφορᾶς μετοχῶν, διὰ τὰς ὁποίας ὀφίσταται ἡρῆμένη ζήτησις. Καὶ αἱ μικραὶ ὁμοῦ τράπεζαι εἶναι ἀνάγκη ν' αὐξήσουν τὸ μετοχικὸν των κεφάλαιον, καθοριζομένου ἐπίσης ἐνὸς ἐλαχίστου ὑποχρεωτικοῦ ὄριου ἰδίου κεφαλαίου ἀνταποκριμένου εἰς τὴν σοβαρότητα τοῦ ὑπὸ τῶν τραπεζῶν ἀσκουμένου λειτουργήματος. Τοῦτο ἄλλωστε εἶναι ἀναγκαῖον καὶ συμφέρον εἰς αὐτάς, διὰ νὰ δύνανται νὰ συμμετέχουν εἰς τὴν χρηματοδότησιν τῶν μεγαλυτέρων καὶ ἀναπτυσσομένων ἐπιχειρήσεων.

Τὴν δραστηριοποίησιν καὶ ἀξιοποίησιν τῆς κεφαλαιαγορᾶς δύνανται νὰ υποβοηθήσουν ὠρισμένοι μεταρρυθμίσεις καὶ συμπληρώσεις τῆς ἰσχυροῦς νομοθεσίας, αἱ κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ ἀκόλουθοι:

Π ρ ῶ τ ο ν: Εἶναι σκόπιμος ἡ νομοθετικὴ ρύθμισις ὁρισμένων φορολογικῶν ἰδίων ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ τοῦ γενικωτέρου πλαισίου δράσεως τῶν ἑταιριῶν, ἐπενδύσεων, εἰς τὸ ὅσον ὥστε νὰ προστατεύωνται καὶ τὰ συμφέροντα τῶν μετόχων ἢ τῶν ἐνδεχομένων καταθετῶν εἰς αὐτάς. Διὰ τῶν ρυθμίσεων τούτων θὰ ἐνθαρρυνθῇ ἡ ἔθρσις ἑταιριῶν ἐπενδύσεων, αἱ ὁποῖαι δύνανται ν' ἀποτελέσουν πρόσφορον ἀγωγὸν διὰ τὴν προσέλευσιν ἀλλοδαποῦ ἐπιχειρηματικοῦ κεφαλαίου καὶ διὰ τὴν κινητοποίησιν ἐγγωρῶν ἀποταμιεύσεων πρὸς διοχέτευσίν των εἰς τὴν χρηματιστηριακὴν ἀγορὰν. Ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἔθρσιν ἰδιωτικῶν ἑταιριῶν ἐπενδύσεων ἔχει ἤδη ἐκδηλωθῆ καὶ ὑπὸ τραπεζικῶν καὶ ἐπιχειρηματικῶν οἰκῶν ἢ ὁμίλων ἐπιχειρηματιῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τοιαῦται πρωτοβουλία, συμπληροῦσαι τὴν δρᾶσιν τοῦ Ο.Β.Α., εἶναι δυνατόν ταχέως νὰ ἐπεκταθῶν καὶ νὰ συμβάλουν οὐσιαστικῶς εἰς τὸν ἐκούσῃν χρόνον καὶ τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας.

Δ ε ὕ τ ε ρ ο ν: Πρὸς δραστηριοποίησιν τῆς κεφαλαιαγορᾶς εἶναι σκόπιμος ἡ καθιέρωσις νέων μορφῶν χρηματιστηριακῶν τίτλων, ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἤδη ἐδοκιμάσθησαν καὶ ἐπέτυχον εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὡς εἶναι αἱ προνομακῆαι μετοχαὶ ἄνευ φήγῃ καὶ αἱ μετατρέψιμοι εἰς μετοχὰς ὁμολογία. Ἡ ὑπαρξίς ποικιλίας χρηματιστηριακῶν τίτλων ἱκανοποιεῖ τὰς προτιμύσεις εὐρύτερων κατηγοριῶν ἀποταμιευτῶν καὶ συμβάλλει εἰς τὴν προσέλευσιν περισσοτέρων ἀποτα-

βουλαι και να επιτευχθῃ πλήρης και γενική οικονομική κινητοποίηση με σύγχρονον οργανωτικόν πνεύμα και νέαν δημιουργικήν πνοήν. Ἡ κινητοποίηση πρὸς τὰς ἀνωτέρω κατευθύνσεις ἀποτελεῖ τὴν ἀσφαλεστέραν ὁδόν, διὰ τῆς ὁποίας δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν με ταχὺν ρυθμὸν τὴν ἀύξησιν τῆς ἀπασχολήσεως και γενικὴν βελτίωσιν τοῦ ἐπιπέδου διαβιώσεως, οὕτω δὲ και τὴν κατοχύρωσιν τοῦ οικονομικοῦ και ἔθνικοῦ μας μέλλοντος.